

8 nap

elegendő ahhoz, hogy kezei hófehérek, tiszták, simák, puhák s bársonyszerűek legyenek. A ki a DIANA szappant és DIANA krém hatását ismeri, az tudja jól, hogy ezek a legjobb

kézfinomítók.

Előkelőbb urak és hölgyek nem is tudnak mosakodni csak DIANA szappannal.

EREDETI LEVELEK:

Tisztelt Gyógyszerész ur!

Sokat hallottam már az Ön Diana-szappanáról és eddig mindenütt csak dicsegetet hallottam, megpróbálkozom én is vele tehát. Tessék küldeni egy darab Diana-szappant, de olyat, hogy minden szempont és pattanásom elmúljon tőle. Ha jónak bizonyul a Diana-szappan, úgy sokkal többet hoznék és ajánlom is fogom mindenkinek, úgy mint ahogy nekem is ajánlották. Kérem azonnal küldje a Diana-szappant.

Kedves Gyógyszerész ur!

Miután egyszerre elláttam magam Diana-krémmel, Diana-szappannal és Diana-puderrel huzamosabb időre, ezáltal nem kérek ugyan semmit, de szívesen írok Önnek néhány sort azon végtelen kellemes változásokról, mit az Ön bőrápoló szerének köszönhetek. Tudja kedves Erényi ur, engem igazán egész boldoggá tett, mert valóságilag szűnyegtem pár héttel ezelőtt tiszta bőrről, olyan vörös volt az arcom és kezem vele volt a bőrom pattanással, ma pedig minden «bizakodottság nélkül merem mondani, hogy kifogástalan szép a bőrom. Hazafias üdvözlőt küldi Mrs. Mary Smith.

Igen tisztelt Uram!

Eddig még mindig alaposan becsapódtam a sokat hirdett holmikkal, de az Ön Diana-szappannal végtelenül meg vagyok elégedve. Alig egy hét, hogy használok s minden csunya pattanásom eltűnt, sőt az orrom sem vörös azóta. Már szívesen szeretnék kipróbálni, de eredménytelenül. Mégis nevezeték a Diana-szappant a szappanok királyának, mert ideiglenesen csoda hatása van. Nem mulasztom el, hogy ezeket önnel ne tudassam. Nenschnattl Clarisse.

Tisztelt Gyógyszerész ur!

Nagyon szívesen venném, ha néhány sorral megnyugtathatna, hogy szállít-e Ön ide Ábbáziba Diana-specialitásokat, mert félek nagyon az utazásoktól a azt hiszem, Önnek is előnye, ha a levelek megmaradnak azon jó véleményről, mint az Önök használt Diana-szerek alkalmazása után bátran terjeszthetnek. Mindaddig remeknek bizonyult nálam és egész családomnál a Diana-krém és szappan, mióta ezeket a kellemes illatú szereket használjuk, nincs szeples arca közöttünk. Várom sorait s vagyok tisztelője Dr. S. J.-né.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arcon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-szinű arcbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) **1 kor. 50 fill.**
Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) **1 kor. 50 fill.**

Egy nagy darab Diana-szappan **1 kor. 50 fill.**
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsá, vagy sárga színben) **1 kor. 50 fill.**

Kapható egész Európában a gyógytárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópostával utánvétellel eszközöltetik.)

REKORD kézitáska

Legújabb minta. Erős zerge-, angol saffján- vagy kecske-bőrből minden színben 18 cm magas, 21 cm széles, selyem bélésű, belül tollal 11 zsebrészt kapható a készítmény

CSÁNGÓ bőrdíszműves, Bpest, Múzeum-körut 3.

Pérez-, szivar- és bankó-tárczák nagy választékban. Vidékre a pénz előleges beklűdése mellett portómentes.

Feketére fest * Hófehérré tisztít

hetenként sok 100 ruhát. naponta átlag 20.000 szálát. kálól.

Ruhák vegyileg tisztítottak

HALTENBERGER ruhafestőgyárában

KASSA. — Alapítási év: 1810.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 13475

Kapható: minden gyógyszerárban.

Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Mátyás gyógyszerárban Aradon, Szabadsg-tér

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ SZER

Köhögés

rekedtséget, hurutot, görcsös köhögést gyorsan és biztosan megszüntetnek az orvosilag kipróbált KAISER-FÉLE MELL-KARAMELLÁK, a három fenyővel. 3500 hiteles bizonyítvány a biztos sikeréről tanusztolják. Csomag 20 és 40 fill. Gyógytárakban és drogériákban. F. Kaiser Bregenz, Vorarlberg.

Rendeléseknél szíveskedjék lapunkra hivatkozni.

BLUZOK PRINCESSÉ RUHÁK

costum és pongyolák FALUDI LÁSZLO Bpest, VI. Andrassy-út 48. Divatlap ingyen!!

BÓRSZEKIPAR

Kendi Antal Bpest, IV. Károly-u. 2.

Angol bőrbutor

renoválása saját műhelyemben.

Ebédlő-székek, írda-fotólok valódi bőrrel. Übutor állványok kárpitozása. Székátalkítások.

KÜLÖNLEGESSÉGI GÉPEK

Cement-töcserepek Cement-türtömbök Cement-falazóéglák Cement-alagövek Cement-salaktéglik előállítására.

FORMÁK

Vízvezetékcsövek Kerítésoszlopok Ablakkeretcsövek Katarkövek stb. előállítására.

Különlegességi gépgyár

Dr. GASPARY & Co. MARKRANSTADT Leipzig mellett. Levelezés minden nyelven.

229. sz. árjegyzék díjmentesen.

VASÁRNAPI UJSÁG

6. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 6.

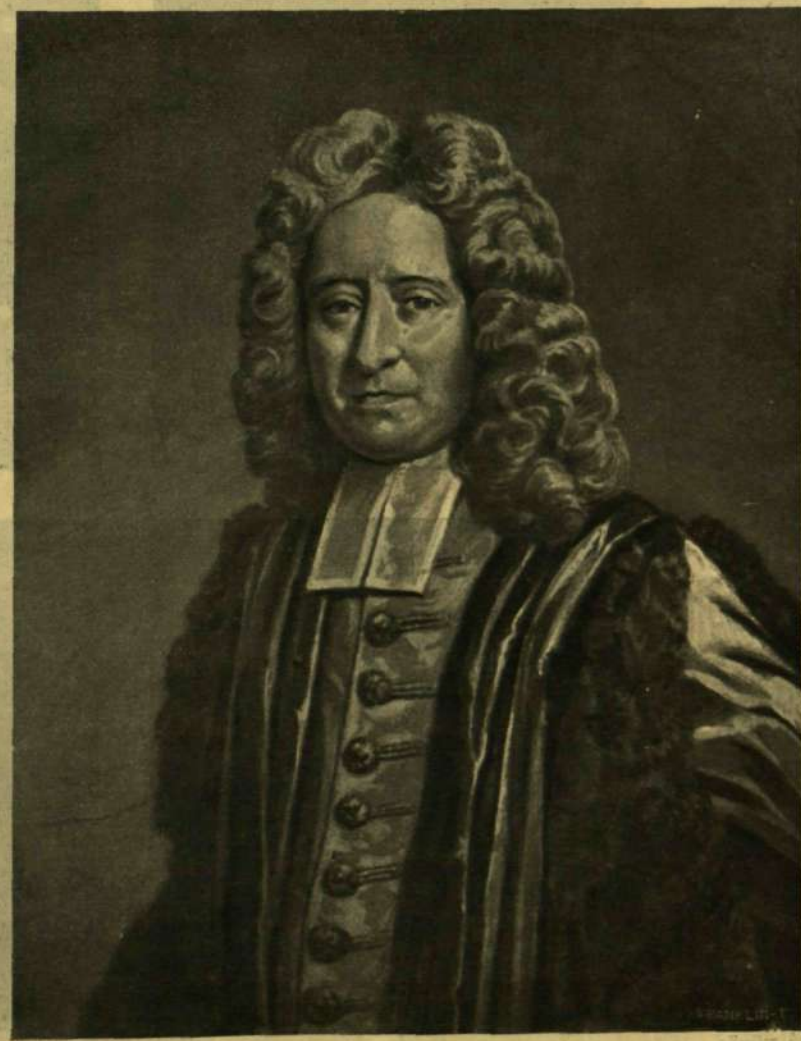
Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meg határozott viteldij is eszotandó.

ÜSTÖKÖSÖK.

A RÉGI IDŐKBEK tulajdonképeni üstökösbaronáról szó sem lehet. Hiszen a mikor még nem ismerték ezeknek az égitesteknek kozmikus eredetét s egyáltalában az egész világegyetem mibenlétéről vétes felfogások uralkodtak, az emberi képzelődésnek tág tere nyitott s mindenki kénye-kedve szerint nyilatkozhatott róluk. Ma azonban, a mikor az üstökösök kiléptek a mesék országából és a valóságok világában tudományos vizsgálatok tárgyául szolgálnak, joggal esodálkozhatunk a tévhitek változatosságán és az indokolatlan rémület gyors elterjedésén. E jelenség lélektani okait keresve, másra, mint természettudományi iskolázatlanságra nem is gondolhatunk. Csak elvétre foglalkozunk a gyakorlati tudományok eredményeivel s azokat meg nem értve, belőlük hibás következtetéseket vonunk. Bizonyosága ennek, hogy a míg a Halley-féle üstökös előre jelzett érkezése sokakat nyugtalansággal tölt el, addig a január 17-én, ideiglenesen — a míg esetleg más régebbi üstökösökkel azonosítható lesz — 1910 A.-nak nevezett s Johannisburgban felfedezett, derült estéink első óráiban nálunk is jól látható üstökös nemcsak kíváncsisággal, hanem érthető lelki gyönyörűséggel szemlélik, mert erről nem rendelkezvén pozitív megfigyelési adatokkal, a félműveltség balga magyarázatai tisztánlátásunkat meg nem zavarhatták. A történelem által felsorolt összes üstökösök váratlanul feltűnt égi jelenségek voltak, mert ha általában valami rendkívüli eseménynyel hozták kapcsolatba. Valamennyi között a legnevezetesebb a Halley-féle, mert Newton gravitációs törvényei alapján nevének viselője róla mutatta ki először kozmikus eredetét. Visszavérték 1758-ra jelezte, de következtetéseiről sokat kellett szenvednie, a mennyiben kortársainak zöme számításait kalandos kép-

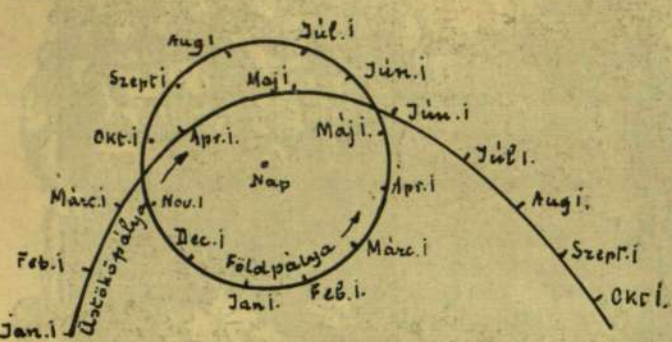
zelgésnek minősítette. Élte alkonyán azonban mégis megértették őt s 1724-ben bekövetkezett halála után az üstökös visszajövetelére már nagyban készülődtek. Csakugyan meg is jelent 1758 december 25-én, s ezzel Halley számításai és feltevései beigazolást nyertek. A XVIII. század ez örökké emlékezetes felfedezése után több mint száz évig, egyéb segéd-eszközök hiányában a csillagászok az üstökösök pályaszámításain túl alig jutottak. A Halley-féle üstökösöt illetőleg másnemű vizsgálatokat különben sem folytathattak, a mennyiben az, hosszan elnyúlt s a mi naprendszerünkön túl terjedő elliptikus pályáját átlag csak 76 év alatt futja be. Legközelebbi visszatérte e szerint 1835-ben volt, de az éjszaki félgömbön akkor is csak néhány napig lát-

hatták. Mostani megjelenésekor, ez évi április 20-án lesz napközben a mellékelt ábrából látható, május második felében pedig földközben. Április végén a kora hajnali órákban már szabad szemmel is láthatjuk, de sajnos csak rövid ideig, mert folyton közeledve Földünkhöz, a Nap elé kerül, tehát csak a nappali órákban fog a horizont felett tartózkodni. Juniusban azonban a Nap teljes megkerülése után az alkonyfényben újból feltűnik, azonban ismét csak rövid időre, — úgy mint az új 1910 A. üstökös — hogy aztán tőlünk nagy gyorsasággal távolodva a világegyetem térségein emberöltőnél hosszabb időre eltűnjék. A déli féltéken, a hol ez évszakban hosszabbak az éjjelek, jóval huzamosabb ideig fog az égen ragyogni.

HALLEY (1686-1742). A KI EGY ÜSTÖKÖS PÁLYÁJÁT ELŐSZÖR SZÁMÍTOTTA KI 1682-BEN.

A transzvaali 1910 A. üstökös pályaelemei ma még ismeretlenek. Eddig mindössze annyit tudunk róla, hogy januárius 17-én volt napközben, azóta pedig esökkenő sebességgel a Naptól éjszakeleti irányban távolodik. A mellékelt csillag-térkép szerint mostanában a Pegasus csillagképben tartózkodik. Az üstökösök legnagyobb része parabolikus pályán mozog, közel 42 km. másodpercenkénti sebességgel. Azok az üstökösök, a melyeknek sebessége ennél kisebb, — mint például a Halley-félé is — elliptikus pályán mozognak, mert a Nap vonzóerejét leküzdeni nem bírják s kénytelenek ennél fogva ismét visszatérni. Vajjon az 1910 A. üstökös is visszajön-e, ma még nem tudjuk, ezt a mostan folyó megfigyelések döntik majd el. Egynéhány hét múlva bizonyára rendelkezünk e tekintetben is adatokkal. Alakjukat illetőleg az üstökösök két részből állanak, u. m. a kerek, néha több részre osztott magból és a csövából, a mely viszont lehet egyenes vagy ívelt, homogén vagy sávos és legyezőszerűen kiterjedt. A csöva kivétel nélkül, — az üstökös-pálya bármely pontjában — a Naptól el-

A FÖLD ÉS A HALLEY-ÜSTÖKÖS PÁLYÁI 1910-BEN.

fordult, ezért látjuk, mint a mellékelt vázlat mutatja az 1910 A. üstökösöt is magjával a már lenyugodott Nap felé hajolva, míg a csóva a zenit felé tart. Eleinte kis ködfoltoknak látszanak, a többi apró csillagtól alig különböztethetők meg s csak a Nap felé közeledve kezd a csóva kialakulni, hogy azután napközben elérje hosszának maximumát, utána pedig lassanként ismét eltűnik. A kiknek módjukban volt az 1910 A. üstökösöt az utóbbi napokban figyelemmel kísérni, jól láthaták, mint halványodik és rövidül fokozatosan. A Jerkes obszervatórium mellékelt tizenegyszeres nagyítású négy felvétele szerint múlt évi szeptember második felében a Halley üstökös is még igen apró 15-16-os rangú, tehát szabad szemmel nem látható csillag. A fénykép-reprodukciókon egy milliméternek az égen 7-8 ívmásodperc felel meg az égbolton. A csillagok ilyen fotográfiai felvételei az asztronómusok legnehezebb és legfárasztóbb feladatai közé tartoznak, mivel a távcsőre erősített kazettát, épen a lefotografálható égitestek gyenge fényereje miatt, órák hosszat is az objektumra beállítva kell tartani. Ha a felvétel készen van, akkor külön erre a célra szerkesztett nagyító készülék alatt a vizsgálat tárgyául szolgáló csillag helyzetét megállapítják, még pedig olyképen, hogy előbb a lemezen lévő egyik fényesebb csillag helyzetével hasonlítják össze. A jelen esetben a fényképek baloldalának középső részén látható fényes csillag (nagysága 8-9-ed rendű) szolgált a számítás alapjául.

A legfontosabb kérdés, a mire laikusaink a legkíváncsiabbak, az, vajjon az üstökösök mi-féle anyagból állanak s mi történik ezzel a csóva képződése közben. E tekintetben sem tudunk ma még igen sokat, hiszen a mióta a fotografálás és a spektrálanalízis tudománya a rendelkezésünkre áll, aránylag igen kevés üstökösöt volt módunkban megfigyelhetni. A Halley-féle üstökösöt ilyen irányban még nem vizsgálhatták. Csak gyanítjuk, hogy úgy mint a többi, ez is kezdetben majd folytonos, tehát szilárd anyag jelenlétére valló szinképet ad. Hogy azonban tényleg a meteorok kisebb-nagyobb tömegéből áll-e, az még nyílt kérdés. A világegyetem térségeiben uralkodó alacsony hőmérséklet folytán minden anyag szilárd halmazállapotú, de a mi hőmérsékleti viszonyaink közepette ugyanazok légneműek vagy cseppfolyósak is lehetnek.

Ha már most ezt a feltevést alapul elfogadjuk, akkor az üstökösökben a következő folyamat mehet végbe:

A mint az a Naphoz közeledik, akkor szilárd alkotórészei megolvadnak, majd izzó gőz- és gázállapotba kerülnek. A tulajdonképeni mag körül tehát légburok keletkezik, a mely a Nap fokozódó hatása alatt mind jobban és jobban elnyúlik; képződik a Naptól elfordult önvilágító, tehát már nem szilárd halmazállapotú csóva. Dr. Konkoly-Thege Miklós, az orsz. meteorológiai intézet neves igazgatója nagytagyosi birtokán lévő csillagvizsgálóján az 1910 A. üstökösöt egy kis Zöllner-Vogel-féle spektroszkoppal megvizsgálta s a mag folytonos szinképe mellett ott találta a szénhidrogén gázokat jellemző sárga, zöld és kék, az ibolya felé hajló vonalakat, a melyek közül a zöld volt a legélénkebb. Szerinte a mag vöröses árnyalatával a Mars bolygó izzó vöröses színéhez hasonlított és gyenge polárosságot tüntetett fel. Az aggódó lelkek megnyugtató-

A HALLEY-ÜSTÖKÖS LEGUTÓBBI MEGJELENÉSEKOR, 1835 OKTÓBER 30-ÁN.

A JERKES-CSILLAGVIZSGÁLÓ 12 HÜVELYKES REFLEKTORÁVAL KÉSZÜLT FÉNYKÉPFELVÉTEL TIZENEGYSZERES NAGYÍTÁSBAN. — (A Halley-féle üstökös helyét és mozgásának irányát a kis nyílak jelölik).

sára szolgáljon, hogy a cziángáznak, ennek a szabadon aligha előforduló műtermékeknek, legalább a rendelkezésére álló műszer nyomát sem mutatta.

Meg kell még említenünk, hogy a csóva önvilágító képességét elektromos hatásokban keresik és Arrhenius hipotézise szerint a Naphól minden irányban kiáramló negatív elektromos töltésű apró testecskék az üstökösöt érve, gáznemű anyagát világítóvá teszik; a Napnak tisztító ereje azután ezeket a csóvaképződés irányában tovább löki.

Az eddigi tudományos vizsgálá-

tok szerint tehát az üstökösök nem is oly félelmetes természetű égi jelenségek s ha tényleg azok lennének, akkor a tudós kutatók szívalankza aligha örízhetné meg nyugodtságát és hidegvérét, lévén annyi üstökös az égen, a mennyi épen tetszik.

Dr. Massány Ernő.

UTI KÖNYVEMBŐL.

(1909.)

Páris tükre.

Ez a Szajna. — Zavaros, zöldes-sárga, Mintaz abszinth a montmartrei kocsmákba, Itt a gloire s a gall szellem ragyog, A Louvre roppant kincsháza amott. A Notre-dame... dús palota-sorok. Körülem fenn — a Pont des Arts-on állok — Puccosz emberraj... lenn piszkos hullámok Sodrán virág, könyv s egy — hulla forog...

Világ városa, ez hű tükörképéd. Páris, borzongva kell csudálnom téged.

Páris tánczok.

Julius 14.

Ez a város, Páris város Ma egy ország tánczos kertje. Monsieur, madame — fiatal, vén, A bolondját járja benne. Szól a dunda, a sipláda — Gallus urak rogyant ina, Gallus dámák piezi lába Heje-huja! — tipeg-tapog, Illeg-billeg, libeg rája!

A bámuló nagy tömegben Nézetetek, állodgállok. Mellettem két 'elöden német', Szöges botok... medvelábok. A keringő vidám sereg Fidonc! — könnyű gall kedélyvel Rájuk vibog, rájuk nevet. ... Súlyos germán talpak alatt Nyög a párisi kövezet...

(Páris.) Lampérth Géza.

VIHAR.

Tarajló hullámóriások... Ott messze egy gálya bukácsol. Minden bordája meg-megroppan A zajló, dörgő hullámokban S foszlányok lógnak árbozáról.

Harsogj csak tenger...! Mit tudod te, Mi örvénylik az én lelkemben... Mélységed, mind kimérve bölcsen, Nem ismeretlen vad erőd sem, Csak az én lelkem, az — ismeretlen!

Mit tudom én, hogy merről jöttem? Mit tudom én, élek, nem élek? Mit tudom én, mi vonzott hozzád? Mit tudom én, lelkem mért vonzád? Mit tudom én, él-e a lélek?

Mi is vagyok én? Jó-e? Rossz-e? Vagy mindkettő közt botorkálók? Magannak is nagy ismeretlen, Ki titkom soha meg nem fejtem: A bűn nyugóz le vagy az átok?

Mi is vagyok én? Gőgös? Büszke? Vagy alázatos, makulátlan? ... Ó semmit sem tudok magamról! Csak azt tudom, tenger, viharzol S a bűnhődés les rám az árban.

Harsogj hát tenger...! És remegj te, Kis ember-roncs... te törpe, gyáva! Az ember?... Itt mily semmivé lett! ... Ez hát a nagy, dicső természet Koronázatlan, nagy királya...!

... S hogy elmerül szemem az árban, Bár itt állok még kint a szirten, Már úgy érzem, hogy ez a gálya Elorzott vészthozó utjára S én többé nem is állok itten...

Fekete — véres ez a gálya, Mint az örök emberi vétek. És véres felhők, gúnyos felhők, Ezernyi bűnt és halált rejtők, Hajtják, halálszirtek, felétek...

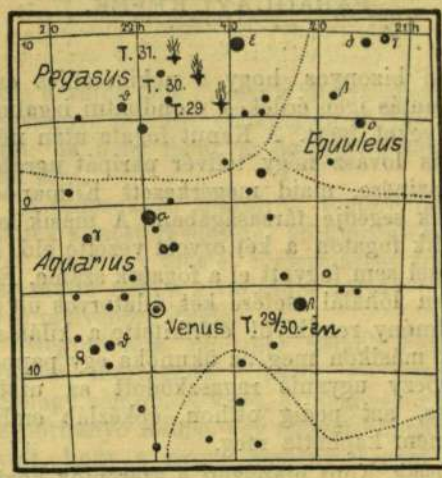
Az árban én is elenyészek. A gálya már messze bukácsol... Minden bordája meg-megroppan Az örvénylő vad hullámokban... Hol áll meg? Hová megy? Hová? Hol?

Hullámhegyek most felesapódnak. És már sehol sincs az a gálya. Sehol sincs élet... Sehol sincs ember. Engem rabolt el most a tenger... És zúg a vihar orgonája.

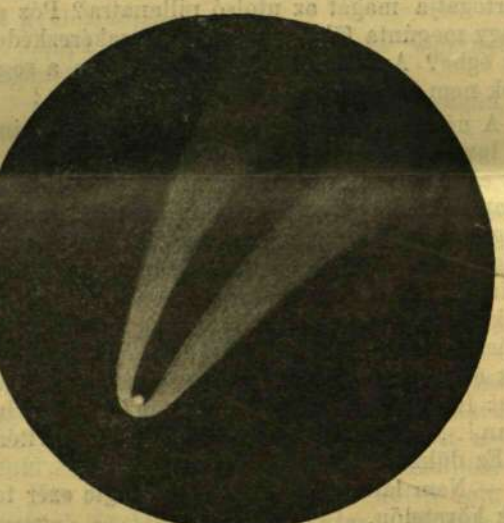
Mint óriási könnyes zápor A sós ár hull, hull permetezve. Asszonysemek — mind láthatatlan — Végnélküli nagy áradatban Siratják itt az embert egyre...

AZ 1910 A. ÜSTÖKÖS A NYUGATI ÉGBOLTON A BUDAI VÁRBELI BÁSTYA-SÉTÁNYRÓL NÉZVE JANUÁR 28-ÁN ESTE 5 ÓRA 30 PERCCOROK.

AZ ÚJ 1910 A. ÜSTÖKÖS PÁLYÁJA.

AZ 1910 A. ÜSTÖKÖS A CAMBRIDGEI OBSZERVATÓRIUM TELESZKÓPJÁN NÉZVE.

Lelógnak véres felhőrongyok... Fehér, habos a tenger árja. ... Ó te örök emberi átok! Láthatlan asszonyóriások Itt mosnak most téged tisztára... Balla Ignécs.

AZ 1910 A. ÜSTÖKÖS VÁZLATOS RAJZA, KÖRÜLBELÜL 30-SZOROS NAGYÍTÁSBAN BUDAPESTEN 1910 JANUÁR 28-ÁN. — Dr. Massány Ernő rajza.

A KONT-ESET.

— Fantasztikus regény a XXI. századból. — Irta Szemere György. (Folytatás.)

IV.

Azt talán mindenki tudja (tudhatná legalább), hogy vérbeli újságíró nagy események hajnalán (különösen ha eme hajnal összesség a csillagászati hajnal) nem képes elaludni az izgalmától, nem is próbálja meg. Inkább elmegy a kabarába és addig lumpol, míg egy garasa marad. Ez jó módszer, mert a zsurnalisztának szüksége van az eszére, már pedig semmi sincs a világon, a mi jobban gyógyítaná a mámort, mint az abszolút pénztelenség.

A mi riportereink sem voltak rosszabbak másoknál s a nagy párbajt megelőző éjszakát összesen hét mulatóhelyen dözsöltek át. Utolsónak a New-York-kávészáradt maradt, mert ott hitelez a főpinczér.

Hajnali öt órakor hatalmas eszméje támadt Hunyady Mátyásnak, a «Hírverő» riportérének. — Gyerekek, előzzük meg Kontot, kerekedjünk fel és keressük meg a meteor!

Az eszme (tekintve, hogy újságírói zónaészről van szó) későn jött, de nem igen jöhetett előbb. Pihent agygyal nem lehetett a meteorban hinni, ahhoz naivság kell, a mi bizonyos fokú szeszkek nélkül egy szkeptikus pennász fejében el nem képzelhető. De azzal igen.

— Mondasz valamit, — kapott az eszmen Bor Lőrincz, az «Aranykakas» riportere. — A meteor egy lelet, a melyből egyharmadrész a megtalálónak dukál ki.

— Már pedig a meteorok óriási értéke van, — tódította a kollegája...

— Hátha még szellemek nyargaltak rajta!... — Rendeteg pretium affectionis várható... — Milliók... — Az angol múzeum...

Így a harmadik, negyedik, ötödik úr. A tizedik, huszadik, ötvenedik nem szolt semmit, csak fogta a kalapját és esernyőjét s megnyugtatóan Szópit, a főpinczért, hogy ma nem fizet, kilépett a friss levegőre.

Mikor együtt voltak valamennyien, megszólalt Hajnal Dóri, a főújság riportere: — Gyerekek, kocsin megyünk?

— Kitérő kaczagás követte a nevetéses kérdést.

— Ki jár manapság kocsin!

Útnak indultak a suszter paripáján a Rákos mezeje felé. Hetvenheten valának, elszánt, kemény legények valamennyien. Másfél órai gyaloglás után megérkeztek a történeti nevezetességű mezőre és széjjelészledtek, mint a skatulyából kieresztett bogarak. Keresték a meteor.

Ha valami nagyobbfajta kőre bukkantak, megdobbant a szívük, leguggoltak hozzá és elkezdték ismergetni. De senki sem értett a meteorhoz a nagy hatalom virgoncz képviselői közül. Am azért nem estek kétségbe, kiki a pusztá érzésére bizta magát, hiszen mi egyéb a zsurnalisztika, mint az érzések és kitalálások tudománya?...

Immáron egy órahosszat barangoltak volt az újságírók a Rákos mezején, de a meteor csak nem akart mutatkozni. Már-már felhagytak a céltalan kereséssel (azok, a kiknek fele-

A NEMZETI SZÍNHÁZ ASUNCIÓNBAN; AZ ELSŐ SZÍNHÁZ DÉLAMERIKÁBAN.

KUKORICZA-MOZSÁR.

PARAGUAYI KÉPEK.

ségük volt, inkább harmatgombát szedtek a zsebkendőjükbe, a nőtelenek meg mezei bokréttát kötöttek a rét vadvirágából, voltak, a kiket igen kifárasztott a heczes, ezek helyet foglaltak egy-egy vakandoktúrason, vagy lefeküdtek a boglyák alá, azt se bánták, ha szájukba süt a nap), midőn hét óra felé egy különös jelenés vonta magára a szemfüles csapat figyelmét. Valahogy népesedni kezdett a mező. Kaputos urak máskáltak szerzeszettel, többnyire czilinderben és pápaszemmel az orrukon. Némelyiküknek bőrtáska volt a nyakába akasztva, mások könyvet szorongattak a hónok alatt, komoly, tudákos képet vágott valamennyi. És folyton szaporodtak, mint a gomba, a fejük lógott, mintha az orruk vére folyna. Nem lehetett kitalálni, mi lehetett őket.

— Bogarásznak, — jegyezte meg az egyik.
— Botanizálnak, — vélte Dóri.
— Se nem botanizálnak, se nem bogarásznak, — mondta egy harmadik újságíró. — A párbajcirkuszra jöttek.

Ez alighanem igaz lehetett. Csak az volt a furcsa, hogy igen össze-vissza máskáltak a jövővények, minden látható czél és rendszer nélkül. És ha összetálatkoztak, szidalmazni kezdték egymást.

— Miféle csudanép ez? — kiáltott fel egy kis vörös gyerek. — Én bizony megszólítottam egyet.

— Főlöseges, — jegyezte meg Bor Lőrincz főlönyesen, — én már kitaláltam, hogy kicodák.

— Halljuk!
— Tudósok... Ők is a meteort keresik.

Biz igaz a... Hisz az esti lapokba kiszerveztették volt a meteort is. Kár volt annyira sietnie... Most ezek a szürke tudósok szedik majd le a tejtelt a meteorról. Annyival is inkább, hogy minden valószínűség szerint ismerősök vele.

A kaján irigység friss energiát csepegtetett az újságírók szívébe. Még a legfáradtabbja is talpaszkótt és hajrá, megkezdődött a versenytudós és újságíró között.

Az se használt. Bor Lőrincz, a ki kabaret-színész volt üres óráiban, megcsinálta a meteorokuplét, de magát a meteort senkise fedezte fel. Már a Kanut számozatlanja is feltűnt a kéklő távolban, azaz egy porgolyó közepén és — semmi.

A riporterek megelégtették a keresést, kicsüfolták a tudósokat, aztán összeverődtek, hogy a bekövetkezendő harc terére vonuljanak. Azt azonban még ki kellett előbb találniok, mert hiányos volt a rendezés, senki se tudta, hol lesz a csata...

No de kisült hamarosan az is. A Kanut fogatja épen feljűk kanyarodott és alig két-háromszáz lépésnyire tőlük megállott.

Először Geksz gróf szállott ki belőle, a Gábris helyettese, aztán maga Kanut, a viadal főrendezője. Nagyon ki voltak fontos szerepükkel, szemlét tartottak a terep felett, leléptek vagy egy félholdnyi területet, botokat szűrtak a földre, köhögtek és cigarettáztak. És nem hallgattak senkire.

Az újságcsinálók ez egyszer nem is igen bolygatták őket, hiszen majd kisül a végén, megérte-e a rév a vámot...

Annyi bizonyos, hogy a nekikészülés és a felvonulás igen érdekes, mondhatni izgalmas eseményeket ígért. A Kanut fogata után négy kamásli lovász négy telivér paripát ugratott a helyszínére, majd megérkezett Klimanóczy is, egyik segédje társaságában. A másik egy harmadik fogaton a két orvost vezette elő. De még ezel sem fogyott el a fogatok száma. Egy fiakkere lóhalál esetére két állatorvos ült (ez a körülmény rendkívül élénkítette a kilátásokat), a másikon meg az ükunoka egy pappal. Klimanóczy ugyanis ragaszkodott az utolsó kenetkez, azt pedig otthon, épkézláb ember léte nem kaphatta meg.

Már csak Kont hiányzott a szereplők közül. A főszereplő. Még az újságírók se tudták kitalálni, hogy miért késik. Hova lehet és miért tartogatja magát az utolsó pillanatra? Póz ez, vagy megúnta földi életét és visszakérezkedett az égbe? Az mégsem lehet, különben a segítők nem serénykednének annyira. Puffra!

A nézőközönség folyton nőtt, mint a lavina. A lovak prüszköltek. De prüszköltek immáron az emberek is, attól tartottak, hogy be lesznek csapva. Némelyek már széledni is kezdtek, midőn végrevalahára hangot adott a föld: egy csapat vágató ló dübörgése ütődött a dobhártyákhoz. Mindenki arra kapta a fejét, a merről a hangok jöttek. A kurtábbak a magasabbak tetejibe másztak, hogy jobban lássanak. Ezek rugdosták és káromkodtak. Majd megerezt a találgatás: Hányan lehetnek?... Heten! Tizen! Huszan!... És hol a vitéz? Nem látszik a vitéz!

Ez dühbe hozta a tömeget.
— Nem látszik a vitéz! — dörögte ezer torok követelőn.

Egy hat éves síheder, a ki az apja nyakában foglalt helyet, végre kivette a száguldó lovascsapatban magát a várva-várt, mohón követelt hóst is.

— Ahol van a, ieds'apám, a közepin vágat és kék bunda van rajta.
Frenetikusan üdviadalba tört ki a tömeg.
— Éljen a szellem! Éljen a vértanú! Éljen Kont vitéz.

Hát megérdemelte Kont az ünneplést, annyi bizonyos. Mert ugyancsak kivágta a magyar tempót. Sem szemnek, sem léleknek nem maradt adása azzal a nimbuszszal, a mi dicső hírét környékezte. Tizennyolcz markos szénfeketé paripáját úgy ülte meg, mint egy hódító hadjáratból hazatérő keleti fejedelem. Aranyhímzésű bárony zsabrák verdeste a büszke állat vékonyát, hattyúcsótár rezgett a fején. A kantárja arannyal kivert zöld szattján, patkója vert ezüst. Maga a vitéz nyusztrémes smaragdöld diszruhát öltött s kevély sasfejebe nyusztrémes kalpagot nyomott. Mogyorónagyságú gémánt csillogott a forgóban, de még ennél is jobban szikrázott a szeme. Szép volt, erős, hatalmas, félelmetes, mint Mars Isten maga... Dicső látvány... Megreszkett bele a magyarok faji hiúságukban meghihletett szíve.

Az újságírók összekacsalsítottak.
— Ezt jól csinálta! Pompás legény! — sugdosnak bugdosnak s kalapot emeltek a nagyúr és kísérete előtt.

A kíséret tizenkét aranyárga diszruhába bújtatott csatlós volt. Úgy akarta Kont. Gábor

gróf nem is igen bánta, hiszen az ő családi hiúságának hízeltget a rendkívüli parádé.

A pálya ki volt mérve, a harczi paripák megnyergelve... Kont leszállott galléros spanyol lováról és a párbajra készen tartott fűrge telivérre pattant.

Szegény Klimanóczy is nekikészült Isten nevében, bár ő nem pattant, csak küszött a lovára, háromszor is kicsúszott a lába a kengyelből, míg végre a hegyibe került. És haj, de keservesen festett rajta a tutykos bricseszében! De a bricsesz csak hagyján, hanem úgy reszkedett az árva, mint a rezgőnyárfa levele, vagy a hajnali harmat a lilium kelyhén.

— Bátorság! — buzdította egyik segédje. — Talán nem csap egészen agyon.

Azzal megkezdődött a párbaj. Kanut, a vezető segéd, átnyújtotta Klimanóczy-nak a kardját (Kontnak ott lógott a fringija a czombján) és ráparancsolt, hogy vesztig maradjon az adandó jelig. Kontot pedig, a ki vitég táncoltatta lovát, megkérte, foglalja el helyét a pályavonalon.

A vértanú hajtott a szóra, a kijelölt vonalra ugratott.

Az ellenfelek húsz lépésnyi távolságra voltak egymástól.

— Vigyázz! — vezényelt Kanut.

Kont kirántotta kardját hüvelyéből és nyugodtan várta a további jelt. Klimanóczy sutytyomban keresztet vetett magára a kardjával.

— Rajta! — hangzott el a döntő szó.

A lélekzet elállott a keblekben (a legtöbb lélekzet a Klimanóczy keblében állott el), az arezok kipirultak, megfényesedtek a szemek. Hogyne! Egy középkori élet-halál torna a XXII. század elején. Magának a német császárnak sem lehet ilyen dicső látványban része, hiába uralkodik ötven millió emberen.

A Kont lova kiszökött helyéből s büszke ura térdének igájában, mint a szöcske a Klimanóczy-pár elé torpant. Azonban a Klimanóczy-pár (a ló alul s lovasa a tetejében) valahogy nem mozdult egyet sem, hiába buzdította a dicsőszomszomság. Ők flegmatikusak voltak. Vagy még valószínűbb, hogy se láttak, se hallottak, csak akkor kezdtek eszmélni, mikor rájuk kurjantottak a segítők.

— Vigyázz! Ugrass félre! Vágj!
Hát engedelmessékedt jó Klimanóczy, félreugratott és vágott, még mielőtt Kont (nyilván cziczázni látszott vele) elhatározta volna, hogy előre küldje a másvilágra. Vágott Klimanóczy többször is, de nem jó helyre vágott egyszer sem. Kétszer a levegőt ütötte agyon, a harmadik csapással meg a saját partnerét találta fültövön, a Ráró lovát. Azt pedig egy ló se szereti. Ráró se vette tréfára a dolgot, kirúgott kinjában, aztán, ucezu vesd el magad, korlátton, tömegem, tuskón-bokron át vitte az irháját, ha meg nem hótt azóta, talán még most is szalad.

A nézőközönség részéről csak kevesen veték észre azt a kardcsapást, melyet a menekülő paripa kapott, a legtöbbben szegény Klimanóczyt vádolták meg gyáva megfutamodással.

— Pffj! Szégyelje magát! — ordította a tömeg ambiciózusabb és vérmesebb része, a többi úgy kaczagott, hogy majd belefull.

Szerencsére nem hallotta Klimanóczy az ér-

URI HÁZ.

ASUNCIÓN KÜLSŐ RÉSZÉ.

PARAGUAYI KÉPEK.

zések zajlását. Őt már a korlátnál letessékelté hátáról a paripája, olyan gorombán pedig, hogy egyet se mocezzant többet.

Az orvosok és a pap melleje ugrottak és elkezdtek élesztetni. Nagysokára sikerült is a műveltetik, a midőn is kisült, hogy kutyabaja ökiyelmenek, midőssze az ijedség tett némi kárt az idegeiben.

A tömeg zúgott, a viadal folytatását követelte, de a segítők befejezettek jelentették ki a párbajt.

Kont hüvelyébe dugta kardját és így szólt Klimanóczyhoz:

— Én most téged az égbe küldhetnék, de nem teszem, mert nem vagy rá méltó.

Hiszen egyebet sem akart jó Klimanóczy. Mt csinálna ő a demokrata égben, kaszinó és excellenczek nélkül?...

A párbaj szerencsés, de az általános várakozást nem minden irányban kielégítő befejezése után Kont vitéz úgy tett, mint a miniszterek, ha ígéretet kell beváltaniok. Hátat fordított az újságíróknak és lovat cserélt, hogy visszanyaraljon a városba.

A pennások azonban legott észrevették a turpisságot (nekik ugyan nem imponált Kont, még ha csakugyan a harmadik égből jött is), áttörték a küzdőteret körülvevő korlátokat és a legváltozatosabb életveszedelmek között bekapaszkodtak a vitéz lova kantárjába, majd hogy fel nem lökték a spanyol óriást.

— Hohó, méltóságos uram, hohó! Az ígérete! A meteor! Nem azért virrasztottunk, hogy az eszünkön túljárjanak.

Kont elnevette magát, mint a kocsiútas, a kit krajczárért visongó purdék üldöznek, aztán kezére ütővén a lova kantárját czibáló újságíróknak, csendet intett:

— Hát komolyan látni akarjátok a csillagot, fickók? Ott van a kardm sarkában (s arrafelé mutatott a kardjával), abban a gödörben, ha iparkodtok, estére kivághatjátok a körmötökkel is. — Mondván, visszadugta kardját hüvelyébe, megsarkantyúzta lovát és azt se mondta, bá — elvágatott. Nyomában a csatlósai...

Gabi gróf és a pap kivételével a párbaj egyéb szereplői mindnyájan meg voltak róla győződve, hogy a vértanú bolonddá tartja a tudósítókat a meteorjával. Ez volt különben most már a tudósok meggyőződése is. Röstelkedtek is a naivságuk miatt, a melylyel egy hírlapi kacsa által félrevezettetve, beogarászták az egész Rákos-mezőt.

Az exaltált Gabi gróf volt az egyedüli élő, a ki, ha nem hitt is benne föltétlenül, de nem tartotta lehetetlennek, hogy meteort talál a gödörben.

Úgyet se vette a magukat becsapottaknak hitt újságírók méltatlankodó zúgolódására, intett a papnak és a Kont által megjelölt gödör felé irányította lépteit. Egy körülbelül két láb átmérőjű, laza földdel betemetett, de meglehetősen éles vágású gödör volt. Gábor gróf bele-szúrta a botját. A laza föld engedett, a bot nem talált ellentállásra. A gróf ekkor kiránczigált a földből egy őles karót, a mi határozókéül szolgált a párbajhoz és azt kezdte a gödörbe belenyomogatni. Süppedt a karó, mint

kés a vajba, egy méternyi mélységben azonban egyszerre megállt. Gábor gróf ráakasztotta magát, de nem ment az beljebb a terhe súlyától sem.

A tudósok és újságírók végtére figyelmesé lettek a mesterkedésére; körülzönlötték a gróft, majd egy másfél métermázsás tudós fel is ajánlotta neki a kiváltságos súlyát, hogy a karót mélyebbre dugja.

Megpróbálta, de siker nélkül. Feszegette a lyukat, mártogatta a karót, — semmi. Azaz dehog semmi. A karó, valahányszor belevágta a porhanyó földre, egy nagyot koppant. Biztos volt, hogy a hegye kemény tárgyat ért. Kip-kopp-kopp!...

— Ez kő, — jelentette ki a kövér tudós és szinte ijedten a saját felfedezésétől, körülzönlött a gyülekezeten.

Csupa tátott szájat látott és tágranyított szemet.

— Ha kő, — vélte egy göndör újságíró, — ki kell ásni.

— Bolond! — Hurrogták le a kollegái, — ne blamáld magad!...

— A blamázs már megvan, — védekezett az, — egy számarással több vagy kevesebb, nem zsenirozhat minket.

A tudósok még bizakodóbbak voltak.

— Az ördög nem alszik, meg kell próbálni a dolgot.

Megpróbálták. Újságíró és tudós lehasalt a győpre és hozzáfogott a munkához. Markaikkal vajták a gödört, míglén elfogyott a laza föld és az ellentálló tárgyra rá bukkantak.

Hát biz az csakugyan valami kőféle volt, bár vasnak is lehetett volna nézni. Először egy újságíró tapogatta meg, de dr. Szerényi, a tudósok nesztora a kezére ütött érte.

— El onnan, szentségtelen laikus, majd én fogom meghatározni a leletet!

— És behűjt a gödörbe.

A kivánsi gyülekezet izgatottan, kipirult szemmel leste a nagy férfú szavát. Nem sokáig vártott magára. A tudós megkopogtatta a követ egy kis kalapáccsal, letört belőle egy borsónyi darabot, nagyítóüveg alá tette, kukucs-kált, szuszogott, izzadt, majd gögösen, mint Pythagoras, midőn a tételét kitalálta, kimászott a gödörből és az ég felé irányította tekintetét.

— Meteor! — nyögte ki aztán és kimerülten a földre rogyott.

Senki se törődött vele... Az ámulat elállította még az emberek lélekzetét is. Egy pillanatra csönd lett, vészcsönd, mint a nagy viharok előtt, aztán megcsuklottak a torkok s felszabadultak a tüdők a csuda spontán nyomása alól.

— Meteor! Meteor! — zsongott a bámulat moraja száz ajkon. — Meteor, — suttozta a szelő, bűgták a bokrok, a fák, az erdő. — Meteor! Meteor! Meteor! — nyögte, üvöltötte a föld szelleme az irdatlan mélységek alól.

A Kont vitéz bizarr feltűnése és a meteor megtalálása közötti rövid időben a közvélemény jóformán komolyan sem vette a Kont-estet.

Foglalkozott vele, de csak úgy, mint a hogy egy szenzációval, szeniális stiklivel szokás foglalkozni. A nagy rendkívüliségek megragadják az emberi fantáziát, a melynek ilyenkor, a szellemi lustaság perceiben, a hangulatok megszületési mómora közepette, szívesen tesz koneyessziókat a józan ész. De ez csak rövid ideig tartó jelenség volt. Mélyebb benyomást az eset mindössze azokra tett, a kik az események lejátszódása alkalmával véletlenül a színpadon voltak s a Kont mindenesetre hatalmas, rendkívüli érdekes egyéniségének közvetlen szuggesztív hatása alá kerültek. Bár egy pár gyenge idegzetű, szertelenségekre hajló fantaszta kivételével ezek is kiheverték a mámorukat hamarosan, úgyszólván egy éjszakán át. A kaszinó igen röstellte, s a nyilvánosság szemben egyszerűen letagadta azt a nagy-szabású dárídót, a mibe a vitéz úgyszólván belekergette, midőn tagjai között megjelent.

Föltétlen hívei a Kont reinkarnálási esetének csupán a spiritiszta-társaságok tagjai között akadtak. A XXI. században erősen burjánzott ez a szekta, úgyszólván annak jegyében indult útjának a század, a mi viszont az előtte lezajlott század forrongó társadalmi evolúciói közepette és következtében meggyöngült, illetve túlfinomodott érzések hallucinációjának volt az okozata.

Ezek a spiritiszták föltétlenül hitték (s tételük bizonyítására teljesen beazogott esetekre tudtak hivatkozni), hogy a Beemtés csúcsán, Istenen kívül a szellemeknek egy egész hierarchikus szervezete áll és uralkodik az emberi nem felett, s hogy eme szellemek emberré való visszalényegülése, reinkarnációja nem tartozik a lehetőségek közé.

(Folytatása következik.)

DÉLAMERIKAI SZOKÁSOK.

Mikor még a barnaképu paraguayiak között egészen zöld — szerintök szólvá gringo — voltam, fővárosukban lakást kerestem. Nagy feladat ez ott, a hol nincs lakásközvetítő, de még csak tábla se jelzi a kiadó lakást. Megy mindenki a jó szimatja után. A belső utcákban, a hol az ablakos az utcára néz, kopogtató lóg a kapukon. Olyanforma öklöbe szorult kéz, mint a mi felvidéki városaink ósdi házain.

Nagy udvariasan megdöngtettem vele a kapukat — hiába. Aztán láttam, hogy hiszen csak kilinesre vannak betéve. Itt ugyan könnyű beljebb kerülni. De csak beljebb. Aztán nincs tovább. Többnyire valami előcsarnok félebe érünk s jobból-balról bezárt ajtók merednek ránk. A kopogtatásnak pedig nincs viszhangja. Ha nagynehezen előkerült is valaki, rendesen kurta és zord felelettel utasított el; csak-hogy épen rám nem olvasta: «ostoba gringo».

Egy helyen benszülött asszonnyal értem az utcaajtóhoz. Bent aztán összevert egyszerűen a tenyerét, s hamarosan élénk fop-pant valamelyik házbéli. Itt nem ismerik a kopogtatást; taps kell a bejutáshoz. Azért tanácslom nektek vándorok, ha Dél-Ameriká-

AZ ISKOLA ÉPÜLETE.

ban hamari ajtónyitásra vártok, tapsoljatok tenyészakadtáig.

A villasoron, vagy kívül a városban, a kerttel bekerített házaknál, csakugyan legegyszerűbb módja a bekérezkedésnek. Megvan benne nagy adagja az otthontiszteletnek. A más által lakott hely legyen más által szentnek tartott. Bizony sok Paraguayban a kaputlan porta. Beljebb a ház; előtte sűrű bozót, narancsliget, banánásűrűség; de ott, a hol kapunál volna a helye: megáll az idegen. És ha tapsára felhangzik belülről az «adelante» (előre), csak akkor merészkedik beljebb.

Megfelelőbb udvariassági forma ez a művelődésben kezdő embernek. Nem kell hozzá civilizáció alkotta alap: az ajtó. A házban lakó gyakorlott füle pedig hamarosan felismeri tapsáról a bekérezkedőt. Kíváncsian fogadja az idegen első tapskísérleteit: örömmel megy elébe a kedves ismerős tapsoknak; és van ideje eltűnni, ha a taps kellemetlen látogatót jelent. Szegény paraguayi hitelezők, milyen furfangos tapsszólamokkal kell élniök, hogy bebocsáttassanak!

Befurakodik itt a taps az előkelők báljába is. Az idegenek klubjának egyik erkélyén szinte befáradtam már nézésébe, hogy járják a bensülött úri szépek a «tangot». Szemlesütve, merész mozdulatokkal. Finomabb kiadása ez a déli szépeknek teremtett tánc annak, a melyet nálunk «machich» néven va-

A GYERMEKEK AZ ISKOLÁBA ÉRKEZNEK.

JÁTÉK A CZIGÁNYSORON.

A PANKOTAI CZIGÁNY-ISKOLA. — Jely Gyula félvétele.

dítottak el. Kimentem az étkezőbe. Nemsokára hatalmas, ritmikus tapsroham hívott vissza a táncszobához. A «Santa-Fét» járták, csalogató táncukat. A hol a nőt tapsolva kerülgeti táncosa, de el nem éri; az elaprózott tapsolás pedig mint tempított castagnette-csörgés kíséri a muzsikát.

Igazi diadalát a taps itt is a színházban üli. Egy lélegzetre meg kell állanunk az asunciói színház előtt. Első stációja ez Dél-Amerika kulturájának. Csodálatosképen nem a tengerpartokon, itt, szívében e világrésznek épült első hajléka a színművészetnek. Megállójául vándor truppoknak.

Külön ezeket érdemel ez a téma, sokféle érdekességével.

Első ottlétemkor olasz vándortársulat adott valami drámát. Ismeretlen, még ismeretlenebb szerzőtől.

Akkor még alig tudtam spanyolul. Annyit megértettem, hogy az egész a sokszor hangsúlyozott «mi hijo, mi madre» (mi iho, mi madre, fiam, anyám) körül bonyolódik. Inkább a publikum érdekelt. Nem a kulturától szabott smokingos, hajbetétes, frizurás közönség, ezeknél már elmosottabb a faji ellentét. A barnaképu legények és asszonynepek vonzottak, a mint egyformán gyönyörű, tágrányított szemmel lesték a rémdráma ígét. És ott, a hol az önfeláldozó anya önkéblét tárja a papirostór elé, kitört a taps. De milyen

taps volt ez! Mintha faveró, faldöngető orkán zúgása szorula taktusokba, és «áj-né, cvá-jé» diktálásra rázna az ablakot. A zenében jártas kétnegyed taktusba szedheti: első fele nyolezadokra oszlik. Ehhez a tapsritmushoz alkalmazkodik az úri közönség is.

Elgondolkoztam ezen a jelenségen. Ez volna az a tüzes, korlátot nem ismerő nép? A milyenek nálunk keresztelik. Tudná-e a mi közönségünk olyan szabott mederben önteni ki érzelmeit? Legnagyobb elragadtatásában hajszálnyi pontossággal egyszerre verni össze tenyerét? Mikor soká késik egy újabb jelenet, száz meg száz láb döngöti a padlót. Egyszerre, mintegy paranasszóra, az előbbi tapsütemben. A hangjelzés szíve szerint való az elmaradott népeknek. A civilizálatlan ember, ha önérzetes, rendesen szükszavú. A beszéd-dél fővénykedve, szívesen él hangjelekkel.

Nem egyszer mulattam rajtok. A délamerikaiak jellemző járművén, a mulatranvián (öszvér tramvaj) esett meg. Az egyik kocsiban tetszetős nőcske ült két bensülött úri ifjonez között.

Egyik sem ismerte, de nézésükkel kereszt-tűzbe vették, közben egymásra is juttatva néhány vetélkedő, dühös pillantást.

Az egyiknek halaszthatatlan lehetett a dolga, mert savanyú ábrázattal bár, de lelibent egyik utcasarkon. Nyomban rá eles füttyszót küldött a kocsis után. Emelkedőt jártunk, lassan

döcöztek a mulák. Én a kezdő fülelő is kivettem, mit hangsúlyoz: feo, bicfro (feo bieso — csúnya bogár.) A másik gavallér is elérte a neki szóló sértést. «Disculpárme — boosá-nat» és átszökkenve a hölgy térdein, pár hosszú lépéssel utólrerte a világtársat. Késvillanást láttunk; neki eredtek a mulák, valószínűleg stilszerűen folytatódott a lovagias ügy...

Kékfényű nyári estén igyekeztünk haza felé, mikor egymást rapszodikusán követő füttők állítottak meg. Ezek sem amolyan értelemnélküliek voltak. Élesen követtem, hogyan röpköd két valaki között füttye burkolt, nem épen hizelgés. A hangok fenyegetően közeledtek egymáshoz: jobbnak láttuk más útra térni...

Volt nekünk Paraguayban egy indián lezármozott inasunk. Kutya hűségű legényke, a ki szép rendesen lerótt a neki szánt munkát. Megegett azért, hogy egyszeriben lecsapta a megkezdettet és rohant a kapuhoz. Később jöttem rá, hogy az ilyen futásokat az utczáról beszélő füttye előzte meg. Hol így, hol úgy, a szerint, ki volt a hívó, de mindig tisztán kiformalódott a mi fiunk neve: Antonio. Distingvált Antonio is. Felismerte a hívogatót és néha rántott egyet a vállán, a hogy visszafüttülte: várhatsz.

A délamerikai jól ismeri a levegőhasító, falakon átható füttü értékét. A mihez nem

FIÚK.

LEÁNYOK.

kell drót, csak levegő. A buenosayresi házi-asszonyok kulcsesomóján mindég ott a sip. Váratlan veszélyben teljes erejéből fújja meg, s lélekszakadva rohan segítségére az első rendőr. A spanyol-amerikai rendőröknek füttü az ellenőre. Egyforma négyzetekbe szögelnék a városok utczái. Minden második saroknál rendőr áll: éjjel-nappal, olyan beosztással, mint sakktablán a figurák. Mikor lecsap az este (mert itt nem készülődik), a központban álló sipjából kiindul az első füttü. Élesen trillázva adja le és csak akkor nyugszik meg, ha négy másik társától kap reá vizshangot. Ez a művelet tiz percenként ismétlődik: a bolichok (kiskorcsmá, boliese) egymástól messze esnek: kevés a mulasztó rendőr.

A veszély sokféleségének jelzésére meg egész füttyszótárt tanul ki. Így írás közben jut eszembe még egy füttü és vele egy keserve-rem átvirrasztott éjszaka. Teljesen egyedül maradtam egyszer paraguayi lakásunkban. Kívül laktunk a városban, túl a villák során. A hol hatalmas telkeken húzódnak meg a házak, körülölelve bokrokkal, pálmákkal, narancsfákkal. A mi lakásunk körül is óriás fás, elhanyagolt nagy kert, azon túl a rancsokban, egy-két csinosabb villában szomszédoknak: idegen, paraguayi bensülöttök. A nappali délután még csak eltelt valahogy, de mikor orvul leszállt az este! Félőnek bátorosabb a szabadban. Ennek a tropikus természetnek szokatlan esti megnyilvánulása lekötö a figyel-

KÉZIMUNKA-LECSEKE.

A PANKOTAI CZIGÁNY-ISKOLA. — Jely Gyula félvétele.

met. Ha el is ül az emberokozta nappali zaj, életet hoz beleje a gyerekhangú siró béka-kórus. Titokzatos éjjeli röpködők kelnek útra a nagy fák között. Egész zsizsera hada a lepéknek, rovaroknak tülekedik a kített lámpa körül; s arrébb a sötét fűben kigyúlnak gyönyörű intenzív fehér fényvel a világító bogarak. Jobb itt, mint a nyomasztó, zárt falak között. De még hogyha zártak volnának! Az alacsonyan kezdődő szokatlan nagy ablakok sűrűn vasrészcsak ugyan, de az ajtók gyenge rúgásra is felpattannak. Paraguayban kevés a bérház, a gazda ritkán javít rajta, a lakó meg soha. Az ajtók ócska zárja, avult toloja tessék-lássék védelem, a ki pedig itt megtelepült, nem ismeri a félelmét.

Végre bemelegkedtem, le is feküdtem, talán már aludtam is. Egyszerre felriadok. Valami beléütöközött az ágyam feletti szunyoghálóba: majd hogy le nem rántotta. Gyertyát gyújtok, rémalakot látok körülöttem keríteni. Felismertem, vampyr volt. Felkapom a vampyrok ellen kikészített hosszú bambuszrudat és eszeveszetten kiverem. Most már nem jött reám álom. Az ablakhoz ülve néztem ki az éjszakába. Mellettem örzőnek a bambusz nád és revolver. Egyre magasabbra tartott a hold vándorútján; a fák árnyait mint sötét, tépett szőnyegeket terítette ablakom elé. Az éjjel és egyedüllet finomítja a

TÁLLALJÁK AZ EBÉDET.

hallás, van mit hallani: az alvó természetnek is van larmája. És ebből a megsejtett zajból egyszerre csak lódobogás jut hozzám.

Most megáll. Aztán két éles füttyentés, majd csend. De csak egy időre. Most már lépéseket is hallok. Várom a bekövetkezendőt. A kapu felől nevémen szólítgatnak: «Szenyóra, szenyóra Vavarszi.» Conan Doyle minden rémhistoriája eleven lesz. Hirtelen átgondolom: ha én nem megyek, jönnek ők. Istennek ajánlottam kis életemet, revolvert rejtettem kendőm alá és megindultam a hívás irányába. A kaputól beárnyékolva, három alak várt rám. Az egyik előre lépett... még azt konstatáltam, hogy igen elegáns hófehér ruhájában, panamakalapban... Aztán behínytam a szemem és vártam: no most. S egyszerre a legudvariasabb hang kezd rá: Z. komisszárió vagyok (kerületi rendőrfőnök). Ékes spanyol szócsifrakkal mondja el, hogy férjem elutasítása előtt találkozott velem, s aggódom hagyott egyedül ezen a nekünk idegen vidéken. Hivatalos ügyei miatt csak most jutott hozzá, hogy ide szólítsa két emberét, a kik majd felváltva őrzik reggelig házuk tájkáját.

Aztán lóra kapott. Egyedül maradtam két barnaképu vigyorgó legénynyel.

Hálálkodva, de ugyancsak igekeztem beljebb kerülni. Most már nem a vampyróktól félttem. Reggelig lestem a rendőrök minden mozdulatát; gyűjtöttem, számlálgattam virradatig a tizpercenként becsületesen felhangzó füttyöket.

B. Babarczyné Jóna Joldán.

A PANKOTAI CZIGÁNYISKOLA.

A pankotai (Aradmegye) cigányiskola az első kísérlet nálunk arra, hogy az oly változékony élethez szokott cigányok gyermekeit egy helyhez szoktassa és ismeresse velük az ábecét, az egyszerűet s a többi ismereteket. És — ez a csodálatos a dologban, — ez az intézmény kitűnően bevált. E vándornép megtelepítése és használhatóvá tételére annyi kísérlet meddőnek bizonyult s hajótörést szenvedett az átöröklött tulajdonságok makaességán és ime, elég képeinkre nézni, hogy meglássuk, a mily mohón szívják magukba a kis rajkók a tanító ajkáról áradó tudományt és mily gyönyörűséggel iparkodnak a leányok utánozni a kézimunkatanítónő által készített himzéseket és egyéb szép holmikat.

A gyerekek reggelit és ebédet is az iskolában kapnak s ha megkérdi őket az ember, miért szeretik az iskolát (mert hogy szeretik, az kétségtelen, hiszen tanítójuk szerint mulasztás csak nagy ritkán, betegség esetében történik) azt a feleletet adják, «mert jó ebédet adnak» vagy azt, hogy: «mert jó meleg eszimat kapok karácsonyra.»

Ruházatuk bizony fogyatékos. Egy-egy csak adnak csak egy kabátja van s ha valaki ki

AZ EBÉD.

A PANKOTAI CZIGÁNY-ISKOLA. — Jelly Gyula felvétele.

az egyik, az ifjúság vezére, az összes, már hosszú nadrágot viselő legények mintaképe, ideálja. Hórhorgas, himlőhelyes fiatal ember volt ez, kiálló ádámcsutkával, bozontos nyakendővel. Márczius 15-én a Talpra magyart szavalt, október hatodikán szintén. Olykor fekete magyar ruhában járt, oldalán kard, kalapjánál árvalányhaj. A második elemítől kezdve bezárólag a hatodik gimnáziumig mindenki kiszaladt a kapuba, mikor ő végigment az utcán. Az érettségi felé közeledő, bajszuk nyomait rágató ifjak már nem volt olyan nagy hatása. Az ő ideáljuk Mikolai László volt.

Lehetett akkor 30 éves ember, tömött, fekete bajszú, simára borotvált állú, villogó szemű. Azt mondták a nagyobb fiúk — leplezetlen irigységgel, — hogy senki sem visel olyan finom ruhákat, mint Mikolai, senki után annyi lány nem néz az ablakból. Mi, akkor, egyszerűen utalatosaknak tartottuk a lányokat és híven kitartottunk Fábrián mellett. A két ember egyébként mindig együtt járt. Mikolai elnöke volt különféle dalárdáknak, asztaltársaságoknak, ha igaz, a mit szuttogtak, még titkos célú, veszedelmes összeesküvéseknek is. A tíz esztendővel fiatalabb, mozgékony, gyorsléptű Fábrián pedig önzetlen szolgálatokat teljesített a hazafias czélok érdekében. Mikor Fábrián károsan, mentesen szavalt, ugyanakkor Mikolai hosszú beszédekkel mondott. Olyan volt a hangja, mint annak a vastag, tuskés állú szíriéznek, a ki nyáron a nagyvendéglő udvarán énekelt. Bariton-hang volt. Sokat beszélt, nehezen érthető dolgokat. A nép, az ifjúság dühösen tapsolt neki. Mi épen annyira üntük, mint a milyen kimondhatatlanul lelkesedtünk Fábrián szívebe markoló verssorain. Mert verseket is írt Fábrián és gyakran a saját ódait szavaltta el. És a suhancz-had akkor is imádták, mikor a nagyok, a csaknem huzal esztendők már nevettek, ha találkoztak vele és azt kérdezték tőle:

— Hová szaladsz, Fábrián?

Célzás volt ez, arra az emlékezetes eseményre, a mely véres igazságtalansággal szakította félbe Fábrián pályafutását a népszerűség és a politika terén.

Akkoriban lázban égett az egész város. Már nem tudom, hogy mi történt, de valami szívet, lelket felkorbácsoló zsarnoki cselekedetről lehetett szó. A fiúk még a negyedik elemiben is arról beszéltek, hogy nagy dolgok következhetnek és hogy a forradalomban akárhány hős gyermek harcolt. Fábrián felkötötte a kardját, Mikolai fájdalmas arccal, méltósággal, teljesen járkált. Népszerűsége tetőpontján állott. Hallottuk, hogy a polgári körben minden este beszédet mond. Vakmerő, bátor beszédet. Már figyelmzették is felsőbb helyről, hogy hagyja

abba a lázítást. Mert baj lehet, baj lesz. Így adták tovább az emberek a hirt szájról-szájra — a helyi újság intézményét nem ismerték még abban az eldugott városban — s mi már úgy vettük át az öreg iskolaszolgától, hogy jó lesz, ha főbe nem lövik Mikolait.

Egy délután titokzatos arccal járta be az utcákat Fábrián. Velünk még nem állott szóba, de a negyedik gimnázistáknak már elmondotta, hogy estefelé nagy tüntetés lesz Mikolai mellett. Minden magyar embernek ott kell lenni. Ennek a felszólításnak ellentálni nem lehetett. Ki venné a lelkére, hogy ne tartsák magyarnak? Bizony elmentünk volna mi is, ha idejében ránk nem esukják az ajtót. Így csak késői elbeszélések, mondhatni legendák alapján tudom rekonstruálni a történelmi nevezetesség nap eseményeit. Annyi bizonyos, hogy a tüntetés nagyszerű volt. Voltak jogászok, gimnázisták, legényegyleti tagok, volt zászló, kokárda és fátyla is lett volna, ha pénz lett volna rá. Mikolai lakása előtt egy széles, erőslábú asztalt állítottak fel. Ennek a tetején állt Fábrián. Mikolai viszont az asztal mellett egy széken

— Vigyázz, Fábrián, itt a katonaság!

Az ifjúság vezérének szava egyszeriben elakadt.

— Meneküljünk! — sügta vissza.

— Én nem merek, — felelte Mikolai. — Mit szól a tömeg?

Fábrián azonban nem volt többé kíváncsi a tömeg véleményére.

— Itt a katonaság! — kiáltotta el magát és egy nagyszerű ugrással lenn termett az asztalról. A következő szempillantásban nyoma veszett. A tömeg nagyrésze követte példáját. Hihetetlenül rövid idő alatt kiürült a széles utca. Csak a legelszántabb mézáróslégyek maradtak ott és Mikolai állott a széken fehéren, reszkette. Közvetlen közelről hallatszott a dobpergés. Még egy halálosan hosszú másodperc, azután a dobpergésbe belevágott a nagydob, majd a ciztányér és a sarkon befordult a tüntetés helyére a tüzölt zenekar. A parancsnok odaállott Mikolai elé és miközben a részfóvók feltartóztatatlanul működtek, üdvözölő beszédet kezdett.

Mikolai az égre emelte szemét és ha gy-

JOURON. — Márton Ferenc rajza.

helyezkedett el. Fábrián az egész napi agitációtól berekedt hangon beszélt. Az ifjúság és az egész hazafias nép nevében üdvözölte Mikolait és biztatta, hogy vezesse tovább a küzdelmet. Minden mondatát egetverő éljenzés követte s mert Fábrián megvárta, míg az éljenzés lecsillapodik, a szónoklat kissé hosszúra nyúlt.

A bevezetést készítette elő épen az ifjúság vezére, mikor gyanús zaj hallatszott messziről. Még nem lehetett tudni, hogy mi. Rövid, egyenletes időközökben megismétlődő dübörgés. A szónok és az ünneplő egyaránt a zajra figyeltek. A dübörgés közeledett. Kísérte egy élesebb zörög, mely veszedelmesen hasonlított a dobpergéshez. A szónok épen ennél a gyönyörűn megkomponált passzusnál tartott:

— És vezess minket, szeretett vezérünk, vezess, egyenesen, előre, mert mi meg fogunk védeni, ha kell, a szoldateszka szuronyai ellen is...

Ebben a pillanatban tisztán lehetett hallani, hogy éles, határozott dobpergés közeledik. Fábrián ott fenn, a lelkesedés tüzeiben észre sem vette. Annál jobban hallotta azonban Mikolai és haláláspadtan, remegő ajakkal sügta meg bajtársának:

rekora óta sohase, most bizonyosan imádkozott. Az ünneplő tömeg kezdett visszashállingózni és a tüntetés mámoros lelkesedésbe fült. Mikolait nem lötték agyon, be se csukták. A népszerűsége ellenben megnövekedett, a bátorságáról legendákat szóttek. Csupán azért, mert elfutni se mert, mikor reszkette várta a katonaságnak vélt tüzölt zenekart. Fábrián viszont ettől a naptól kezdve letűnt a közszereplés színteréről. Az utczán gúnyos megjegyzéseket kellett elszenvednie. A következő hazafias ünnepen már más szavalt a Talpra magyart. Mikolai a nyilvánosság előtt nem állt többé szóba vele. Csak mi, akkori gyerekek őriztük meg az ifjúság vezérének emlékét. Éreztük talán a véres igazságtalanságot, mely okatlanul taszította le a fényes polcra, a hol a sokkal gyávább Mikolai nyugodtan és emelt fővel megmaradhatott.

A ZENE FILOZOFIÁJÁBÓL.

A zene lényegének kutatásába elmerülve, különös tények készítenek gondolkodásra az embert. Így mindennek előtt meg kell állapodni annál, hogy a zene sohasem szól az értelemez, ha-

nem kizárólag a szívhez; csupán érzéseket táplál, nem pedig eszméket. Zenét hallgatni és egyúttal elmélkedni olyan lehetetlen, mint az írás szavaival élve: egyszerre két urnak szolgálni. Csak a zene elhangzása után jöhet újra működésbe az agnak gondolkozó része. A míg a zene szól, addig ez a rész elzibbad, nem tudva ellentálni a zene hatalmának.

Valószínűleg ez a tény erősítette meg Schopenhauert abban a gondolatában, hogy az embernél az értelem csak másodrendű lényeges tulajdonság, az érzés ellenben elsőrendű, sőt maga az emberi lényeg. Ugyancsak a zene szolgáltatja a pesszimizmus legelfogadhatóbb bizonyítékát, mert a bánatot, fájdalmat kifejező zene férközik legközelebb szívünkhez és egyedül a szomorú zenében lehet magasztos és fenségeset alkotni. Innen magyarázható, hogy csupán a megrendítő, úgynevezett drámai zene nem válik unalmassá, akárhányszor halljuk is. Ezért van az, hogy a vig operák és operettek egymásután kerülnek le a színházak műsoráról és hogy hiábavaló minden erőlködés azokat újra előadni.

KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS A QUAI DE BILLYN.

nótákat édes-búsaknak, ezért mondjuk, hogy sirva vigadunk mellettük. Naivul fejezi ki ezt az igazságot a nép is, a mely azért húzhatja a cigányt, hogy «a szíve repedjen meg». A szomorú nótákat el lehet hallgatni estétől reggelig, a mint a magyar meg is teszi, ellenben a víg nótákat hamar leintjük.

A dalzene klasszikus műveiről meg lehet állapítani, hogy kilencz tizedrészen bánatosak. Annak jele ez, hogy a zeneköltőt csak a szomorú költemények inspirálják. Egyetlen olyan tréfás, humoros, víg zenemű nincsen, a mely klasszikus, tehát maradandó volna. A híres Offenbach-operettek zenéjének annyiszor emlegetett humora csupán képzelődés, mert a szöveg nélkül ezt a humort nem lehet felfedezni. A zenének pedig meg kell állani magában is, minden szöveg nélkül. Ezt a felfogást minden opera igazolja. Teljesen közömbös, hogy a szöveget megértjük-e vagy nem: az érzés, a melyet a zene kelt, ugys betölt bennünket és a zenének más ezéja nincs. E miatt nem akad fenn senki azon, ha vendégszereplő primadonnák és tenoristák olaszul énekelnek vissza, mikor a többi szereplő magyarul énekel hozzájuk. A zene a szív világnyelve, a mely egyformán érint mindenkit, bármilyen nemzetiséghez tartozzék. A zenét nem kell lefordítani, bárki megérti az eredetiben is.

AZ ORLEANSI VASÚT VONALA VIZ ALATT.

jén áthágta medrét és duhajul garázdálkodva nyúl újabb áldozatok után.

Ma sem tudja senki megmagyarázni, mi okozhatta e hirtelen meglepetést. Száz év óta nem áradt így ki a Szajna. Azt sejtik, hogy földalatti szakadékok támadtak, a melyek átölték a Páris alatti apró patakokat — mintegy húsz ily patakról tudnak, — és földalatti földrengések révén megdagasztották a Szajna és Marne folyók ágját. Ehhez járult a hónapok óta tartó esőzés is.

A legszebb városnegyedek egyike, az Orleans-pályaudvar környéke most olyan, mint egy szomorú Velence. Tragikus hangulat az azelőtt pompás paloták között: a sárga, piszkos áradat két méternyi magasságban folyik a Saint-Germain-boulevard felé, ellepte a kapuk felső ívét és zúgva, susterelve emelkedik mind feljebb. A víz nyomása alatt esőrompölés és mind újabb vizzuhanás jelzi, hogy az áradat betört a lakásokba az ablakokon át. Az elsőemeleti ablakok most ajtókká és kapukká lettek, az egész ház lakói rajtuk keresztül menekülnek. Az elsőemeleti ablakokhoz létrákat támasztottak és kötelekkel lekötötték. Némelyek, különösen öregebb nők és férfiak, kik régóta laknak megszokott fészükben, nem akarják elhagyni a házat. A Vöröskereszt emberei csónakokon mennek az ablakok alá és felkiáltanak:

— Kinek kell kenyér?

Másik jellemző tulajdonsága a zenének, hogy az individualizmus teljesen hiányzik belőle. A zene számtalan érzés számtalan változatát képes kifejezni, de egy bizonyos ember érzéseit nem fejezi ki soha. Florestan keserve a Fidelio-ban ugyanaz, a mi Manrico keserve a Troubadourban; Julia nem panaszkodik másról, mint Izolda. Csupán a zeneköltő egyénisége szerint változik az érzés kifejezésének módja, de a kifejezett érzés és a felkeltett érzés ugyanaz marad. Tannhäuser helyett más hős is szerepelhetne hasonló körülmények közt; más zeneköltő másik, nem kevésbé szép zenét írhatott volna Tannhäuserhez, de az általános hatás nem változott volna. Minden zeneköltő másképp zenésíti meg ugyanazt az érzést, vagy indulatot. A zene számtalanabb változatot tud produkálni, mint a költészet. A szerelmi epekedés száz közül legalább kilenczvenöt zene-műnek a tárgya. A sok ezer közt kettő sincs hasonló, mégis ugyanazt a hangulatot támasztja valamennyi.

Seress Imre.

A VIZÖZÖN PÁRISBAN.

Páris, január 28.

A csendes és lusta Szajna eddig megelégedett azzal, hogy kikövetelte magának a vigasztalhatlan szerelmeket és kétségbeesett életűntakat, most pedig alattomosan, éjszaka ide-

A csónakról néhány percz alatt eltűnik egy halom kenyér. Ingyen osztogatják. A csónakos emberek a város szolgálatában vannak és nem szabad borravalót elfogadniok. De a szabályok azért vannak, hogy be ne tartsák. Sohasem kerestek ezek az emberek annyi pénzt, mint a napokban. A megdöbbent menekülők háláskak. Egy fehérhajú öreg úr, kit leányával együtt vitt csónakon egy matróz a Solferinohidig, két louis'ort adott, a leány pedig lehúzta egy drágaköves gyűrűjét és elfojtottan mondta:

— Heureusement... Hála Istennek...

Az előtött utcák lakói az első napon lehetetlennek tartották, hogy az áradás az utca szintjénél magasabba nőjön. De a vízvezeték csatornák is megteltek és a rendkívüli nyomás folytán megrepedezve, nemesak a pinczékét özönlötték el vízzel, hanem fölrobbantották sok helyütt a járdákat, sőt a kocsiutakat is, melyek óriási hosszúságú faburkolatai gyakran előbb bizarr módon együvé ragadtak, majd szétestek ezer és ezer darabra, akadályozva sok helyütt a csónakok közlekedését.

A Notre-Dame körül, továbbá az Institut táján vannak a legrégebbi építkezési házak; sok ily háznak csak a pinczéjét öntötte el a csatornák vize s máris repedések támadtak az egész épületen. Villany- vagy gázlámpákról

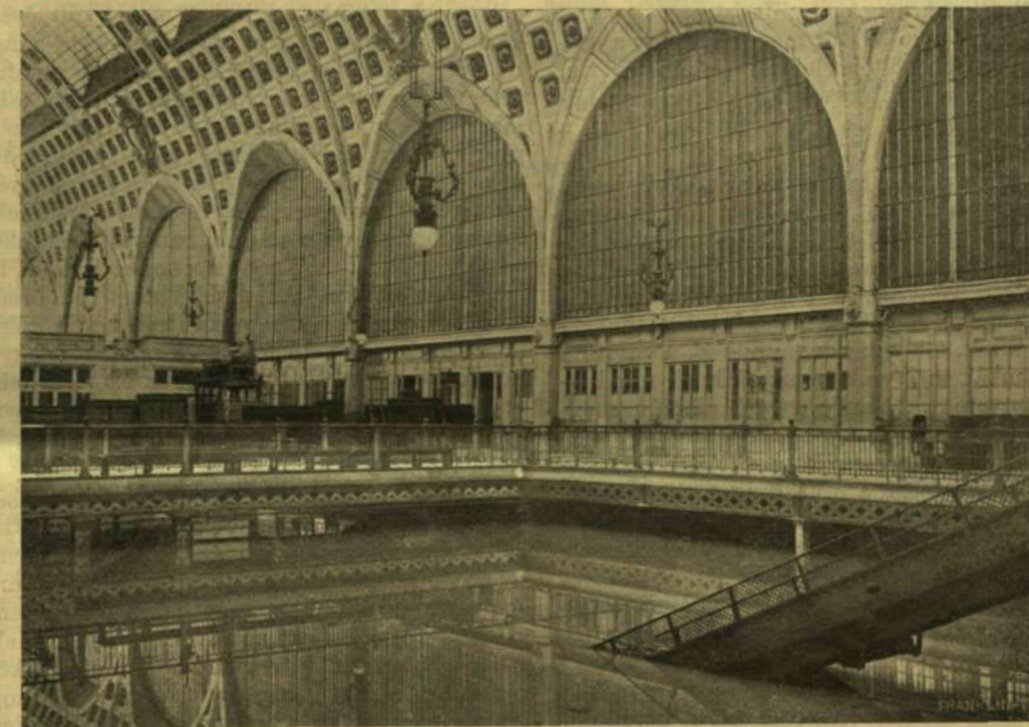

A RUE DE POITIERS VIZ ALATT.

nagy mennyiséget sodort el az ár; Levalloisban felrobbantott egy cezetgyárat és tönkretette a Bercy-bortelepet, a hol ép előttevaló nap rakták le az udvarra a tömegszámra érkező borokat. Itt van a párisi borközpont.

A Madeleine-től a Republique-térig alig van számbavehető baj — az utca-felületen. Annál veszedelmesebbek az aláasott helyek. Páris földalatti része nem egyéb, mint a földalatti Métropolitain-vasút és a különböző csatornák végtelen aknáit és nem lehet tudni, hogy ha a víz eltakarodik is, miféle szerencsétlenségek fognak bekövetkezni. Egy amerikai biztosító-társaságnak most épített palotája máris fenyegetve van a bizonytalan veszélytől. Alatta vonul el a «Métro» — mint a párisiak nevezik — s itt a mélységben földbeszakadások történtek; a járda is megrepedezett, úgy, hogy korlátot vontak az épület körül, mint sok más helyen is. Most tűnik ki, hogy a «Métro»-t meglehetősen felületesen építették; a falak nem mindenütt vannak cementezve s így a csatornák vizének duzzadó ereje könnyen átszivároghatott. A «Métro» legtöbb helyütt megtelt vízzel s most hetekig, talán hónapokig nem fog közlekedni.

Az igazi Párist azonban mindig meg lehet ismerni, ha nagyobb emberi indulatok viharozzák át; alig néhány nap alatt több mint

AZ ORLEANSI PÁLYAUDVAR NAGY CSARNOKA, MELYEEN A VIZ EMELETNYI MAGASSÁGOT ÉRT EL.

szó sincs, fáklyákkal világítanak. A mentők és rendőrök hangosan kiáltoznak:

— Kiköltözn!

Sokan vonakodnak, sőt fenyegetik a rendőröket revolverrel. Nem erőszakoskodnak velük. Alig egy óra múlva megpattannak a gázcsövek és nehéz, fojtó gázszag terjed szét a laguna-uteza fölött. Most már a lakók kiáltanak:

— Au secours! Segítség!

Alig akarják elhinni a veszély nagyságát. A lakásokat bezárják, csak az első emeleti szobák maradnak nyitva a lakóknak. Ellenőrzés, az első napon különösen, alig volt; de mikor ezt néhány gyanús külsejű egyén ki akarta aknázni, hogy lophasson, és egy csónakból a létrán be akart lépni az ablakon, a rendőr rákiáltott:

— Mit keres ott?

— Segíteni akarok a benlakóknak...

— Ugyan, ugyan! El onnét!

És — szárazra tették. Állítólag több ily tolvajt meglincseltek. Azért történt fosztogatás nem egy helyen.

A Szajná pedig ezalatt mindenfelől különböző bútordarabok úszkálnak, egész kocsi, nagymennyiségű gerenda és deszkadarabok, hordók, stb. Egy-egy ily hordót roppant erővel vág egy hidpillérhez a hatalmas áradat; a tartalma egy pillanat alatt kifolyik, s úgy látszik, fehér bor, vagy cezet. Mindkettőből

A SZAJNA KÖPARTJAI VIZ ALATT.

A PÁRISI ÁRVIZ.

AZ ALMA-HÍD, MELYEEN LESZAKADÁSÁTÓL TARTOTTAK.

A PÁRISI ÁRVIZ.

A VIZ OKOZTA KÁROK MEGVIZSGÁLÁSÁRA KIKÜLDÖTT VÁROSI BIZTOSOK BEJÁRÁK AZ ÁRVIZ SZINHELYEIT.

tíz millió gyűlt össze az árvizkárosultaknak s ez csak szaporodni fog. Még a császár is adott huszonezer frankot. *Lendvai Károly.*

A PÁRISI GYUJTOGATÓK.

(Az 1871-iki kommun lázadás.)

Ismerteti (Folytatás.)

RÁKOSI VIKTOR.

V. FEJEZET.

A Vendôme-oszlop ledöntése.

A forradalmak a rombolást is a pozitív programpontra köze sorolják. Egy jól sikerült, hatásos rombolás felér egy közepes alkotással. Forradalmi elv *tabula rasa* csinálni az új alkotások számára. S a forradalmaknak mindig ez a könnyebb része, a nehézségek akkor állnak be, ha a régi helyébe újnak teremtetésre kerül a sor.

A kommun két nevezetesebb rombolást vitt véghez: földdel egyenlővé tette Thiers párisi házáat és ledöntötte a Vendôme-oszlopot.

Páris szívében, előkelő úri fertályban, a Vendôme-téren áll ez az oszlop, tetején I. Napoleonnak római imperátor ruhába öltöztetett alakja. Az 1805-iki és 1806-iki háborúk alkalmával zsákmányolt ellenséges ágyúkból öntötték, hogy hirdesse a francziát, helyesebben a korzikai hódító katonai dicsőségét és lángeszét. Elpusztításának ötlete nem a kommun alatt támadt. Még javában ostromolták a poroszok Páris, mikor a nemzeti védelem kormányát már egy egész oszlop kérvény sürgette, hogy az emléket távolítsa el. Az ötletért és az eltávolításért Courbet-t, a hírneves festőt tették felelőssé, pedig az előkészítésben csak annyiban vett részt, hogy az ostrom alatt a következő kérvényt intézte a maga részéről a köztársaság kormányához:

„Tekintettel arra, hogy a Vendôme-oszlop egy olyan emlék, amelynek semmi művészi értéke nincs, tekintettel arra, hogy célja a háború és hódítás eszméjének megőrzése, mely lelkesíthette a császári dinasztiát, de ellenkezik egy köztársasági nemzet érzelmeivel, stb. . . azon óhajomnak adok kifejezést, hogy a nemzeti védelem kormányja engedje meg az oszlop elhordását, a domborműveket előbb átvitvel a *Rokkantak* palotájába.»

A kormány akkor egyéb gondjai valának s az eszme feledésbe ment, de a kommun alatt újra felmerült s a községtanács április 12-iki ülésén a következő határozatot hozta:

„Páris város községtanácsa, tekintettel arra, hogy a Vendôme-téri császári oszlop a barbárság emlékműve, a nyers erő és hamis dicsőség szimbóluma, a militarizmus megtestesítője, a nemzetközi jog tagadása, a legyőzötteknek állandó arcúlvérése a győztesek részéről, folytonos merénylet a francia köztársaság három nagy elve közül az egyik, a *testvériség* ellen,

ezennel kimondja: *Egyetlen cikik.* A Vendôme-téri oszlop leromboltatik.»

És itt állunk meg egy pillanatra.

1848-ban Hugo Viktor megúnta, hogy a század legnagyobb költője legyen s elhatározta, hogy készíti a politikuskok közé. Párisban fel lépett képviselőnek és programbeszédében a következőket írta:

„Két köztársaság lehetséges: az egyik letépi a háromszínű zászlót és helyébe tűzi a vörös lobogót, garast veret a Vendôme-oszlopból, ledönti Napoleon szobrát és Marat szobrát állítja helyébe. . . Tönkreteszi a gazdagokat, a nélkül, hogy meggazdagítaná a szegényeket; tönkreteszi a hitelt, mely mindnyájunknak a vagyona és a munkát, mely valamennyiünknek minden-napi kenyere. . . Sanda gyanú alapján megtölti a börtönöket és vérfürdővel üressé teszi őket. . . Franciaországot megteszi a sötétség hazájává; megfojtja a szabadságot, tönkresilányítja a művészeteket, lefejezi a gondolatot, megtagadja Istent. . . Egyszóval hidegen megeseleksi azt, a mit az 1793-iki férfiak lázban égve megeselekedtek. S miután apáink látták az óriások aprólékosságát, ez meg fogja nekünk mutatni a törpék szertelenségeit. . .»

Maxime Ducamp így kiált fel: Vajjon mikor Hugo Viktor ezt huszonhárom évvel korábban megírta, nem a kommun viziója jelent-e meg hirtelen előtte, a melytől visszaretent?

RÖGTÖNZÖTT GYALOGHÍD A RUE DE PASSYBAN.

A PÁRISI ÁRVIZ.

Úgy határozták, hogy az emléket május 5-én, Napoleon halálának évfordulóján döntik le. Ezen a napon a Rokkantak palotájának lakói, a napoleoni háborúkból megmaradt öreg katonák el szoktak vonulni az oszlop elé, melyet virággal borítottak el. Ezt a kegyeletes aktust ezúttal is zavartalanul elvégezhették, mert a ledöntéssel megbízott mérnök nem tudott munkájával az időpontra elkészülni. Mikor már kitalálták a ledöntésnek azt a módját, hogy az oszlopot és a szobrot több helyen befűrészelik, az egészet aczéllételekkel meg-húzzák és egyensúlyából kizökkentik, mikor már mindezekkel a munkákkal elkészültek, akkor a környék lakói állottak elő félelmükkel. Azt jaggatták, hogy a zuhanás oly irozótató erejű lesz, hogy a csatorna beszakad, az ablakok összetörnek, kémények lehullanak, sőt talán még a házak is megrepednek. A lakosság megnyugtására tehát gondoskodni kellett arról, hogy az oszlop puhára essék. E célból rengeteg sok rőzsét halmoztak össze, melyet homokalapra helyeztek. A lakosságot még ez se nyugtatta meg és sokan elköltöztek a szomszédságból; valóságos földrengéstől féltek.

A ledöntés ünnepét május 16-ikájának délutáni két órájára tűzték ki. Néhány zászlóalj zenekarral köröskörül elfoglalta a teret. A kommun vezérei közül megjelentek Pyat Félix huszáruniformisban, két revolverrel az oldalán, Bergeret, Ferré, a rendőrség rettegett főnöke, Glais-Bizoin és mások. A bulvárokon és a szomszéd utcákban óriási tömeg gyűlt össze. Rochefort Henri ezen a napon mutatta magát utoljára nyilvánosan Párisban. A nagy pamfletista ekkor már bizonytalannak érezte a talajt lábai alatt, mert tudta, hogy a kommun vezérei gyanús alaknak, *aristokratának* tekintik. A dolgok különben is kezdtek Párisban olyan fordulatot venni, mely neki nem tetszett, mert Rochefort valójában csak a szavakban volt erőszakos, tettekben nem. Másnap Rochefort levágta bajuszát és ellillant Párisból. Thiers rendőrsége azonban elesiepte s a versaillesi haditörvényszék Cayennebe való deportálásra ítélte; tegyük hozzá, hogy az ítélet túlságosan szigorú, tehát igazságtalan volt, mert Rochefort, a mennyire segített a császárság gesztenyét kikaparni a tűzből, ép oly keveset evett belőle.

Maxime Ducamp felveti azt az érdekes kérdést, hogy volt-e Rochefortnak egyáltalán komoly politikai meggyőződése? Ő a maga részéről azt hiszi, hogy *nem*. Ő a hirhét újságíró egy pénzvágó epikureusnak tekinti, a ki pénzt akart szerezni, hogy vágyait és passzióit kielégítse és a ki lelkiismeretesen játszott a köztársaság, helyesebben *közszűzítő* szerepét, hogy jobban megtölthesse a zsebeit. Chamfort igen helyesen mondja: *Minden törvény hasztalan a rágalom ellen, mert jó áron kél el.* Ha

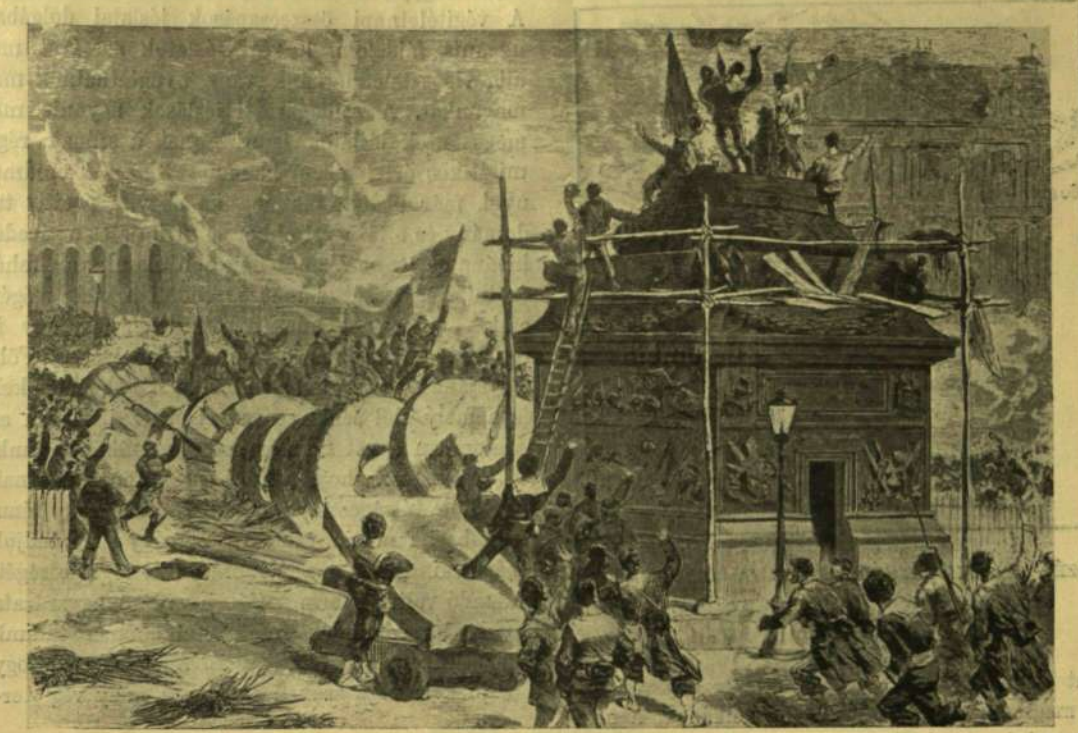
Párisban maradt volna, bizonyos, hogy a kommunisták, vagy a versaillesi csapatok agyonlőtték volna.

Szemtanuk állítása szerint a tömeg nem lelkesedett az emlékoszlop ledöntéséért, sőt morogtak és békélenkedtek, hogy a Vendôme-tér elveszíti dicsőségét s a francia *gloire* népszerű emléke ledől.

Közben az egyik drótkötél elszakadt s újjal kellett helyettesíteni, a mi újabb három órai késedelmet okozott. A tömegben gúnyos kiáltások keletkeztek és sokan reménykedtek, hogy a kommun nem lesz képes az oszlopot ledönteni. Végre félhat óra tájban minden rendbe jött. Trombitajeladásra hozzáfogtak a döntéshez. Halotti csend támadt a téren. Minden szem a szoborra tapadt, melybe csikorogva kapaszkodtak bele az aczéllételek, mely lassankint hajolni kezdett, azután három darabra tört és előre elkészített ágyára zuhant, nagy porfelhőt verve fel. A zuhanás zaja nem volt több tompa robajnál s a föld is csak egy kissé rezgett meg, semmi baj nem történt. A néző tömeg semmit nem szólt a dologhoz, nem kiáltott, nem integetett, hanem csöndesen szétoszlott. A téren azonban, hol a kommun vezérei és katonái foglaltak helyet, nagy öröm uralkodott. A zenekar a *Marseillaise*-t játszotta, a nemzetőrök tapsoltak és keppijüket lengették, egy fiatal ember a talapzatra mászott és vörös zászlót tűzött ki, azután egy deputációt küldtek a városházára, hogy ott bejelentse a ledöntés sikerültét. Másnap a kommun hivatalos lapja a következő cikkel ünnepelte az esetet:

«A kommun határozata, mely a Vendôme-oszlop ledöntését elrendelte, tegnap végrehajtott, nagy tömeg tapsai között, mely komolyan és elgondolkodva nézte a nagyravágyás szörnyetegének hamis dicsőségét hirdető gyűlöletes emlék bukását. Az első Bonaparte a nép gyermekei közül milliókat áldozott fel uralmi vágyának, megfojtotta a köztársaságot, miután megesküdött, hogy meg fogja védelmezni. Ime az ő tizenöt évi működése: Brumaire 18-ikán kezdte esküszegéssel, föntartotta magát mászarlásokkal s megkoronázta működését két invázióval; utána csak romok, erkölcsi súlyedés, egy megcsontított Franciaország s a második császárság öröksége maradt, mely december 2-ikával kezdte s a szedáni gyalázattal végezte. A párisi kommunnek kötelessége volt a zsarnokság jelképét ledönteni: ezt a kötelességet teljesítette. Ezzel bebizonyította, hogy a jogot az erő fölé helyezi s az igazságot többre becslő a gyilkosságnál, még akkor is, ha ez diadalmas.»

Mikor nyugalmasabb idők következtek, a köztársaság visszaállította Napoleon szobrát régi helyére, a francia nép annyira érezte, hogy ez erkölcsi kötelessége a nemzet katonai dicsőségével szemben. A visszaállítás költségei

A VENDÖME-OSZLOP LEDÖNTÉSE. — Egykorú metszet.

354,000 frankra rúgtak s ez összeg erejéig az állam Courbet ellen pórt indított. Courbet-t különben mint kommuntagot, a haditörvényszék is felelősségre vonta, a hol meglehetősen gyáván viselte magát. A kommun politikájával minden közöséget, érte minden felelősséget megtagadott és kijelentette, hogy a Vendôme-oszlopot azért döntötte le, mert nagyon sértette *művészi érzékét*, mert nem egyéb, mint Traján oszlopának értéktelen utánzata. Nem is ítélték többre, mint hat hónapi börtönre. A 354,000 frankot pedig sohse hajtották be rajta. (Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A feleség dicsőrete. A statisztikának az a megállapítása, hogy a nők átlag tovább élnek a nőtlennél maradt uraknál, nem új dolog. Általánosan ismert az az elmésség is, a melyet egy malicziózus ember — még pedig nem aglegény, hanem férj — erre a megállapításra mondott, kijelentvén, hogy ez a statisztikai adat — optikai csalódás, mert a nők életé nem hosszabb a nőtleneknél, csak — hosszabbnak tűnik nekik. Egy másik maliczia pedig abban adja a magyarázatot, hogy a házasság éve, mint a katonaságnál a *háborús* évek, kétszeresen számítódnak. *Bertillon*-nak, a világhírű francia tudósának most megjelent új munkája friss kutatások eredményével

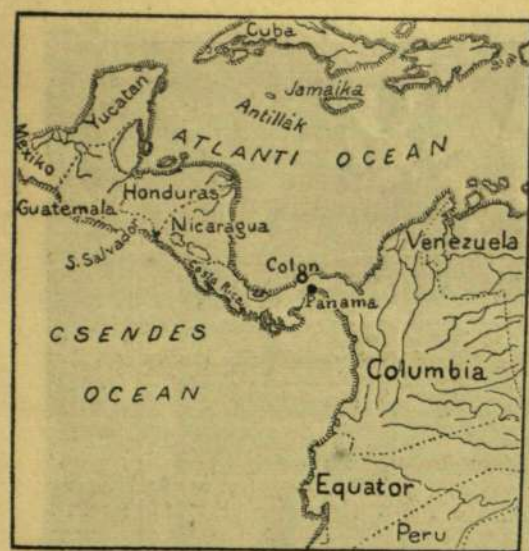

A VENDÖME-TÉR 1871 MÁJUS 16-ÁN, AZ OSZLOP LEDÖNTÉSE UTÁN. — Egykorú fénykép.

«A párisi gyujtogatók» című kézirata.

összetöri a maliczia nyilait és nagyon megerősíti az asszony, a feleség dicsőségét. A Bertillon kutatásai és fejtegetései szinte minden kétségen fölül emelik azt az igazságot, hogy a hosszú élet mediczinája vagy inkább elixiruma: a jó feleség. A nő és a nőtlennél maradt férfiak elért életkorának átlaga között akkora az aránytalanság és a különbség, hogy ezt már pusztán a véletlenség lapjára írni nem lehet. Új és mindenekelőtt érdekes a Bertillon kutatásaiban, hogy a házasságot ez áldott hatásának minden érdemét a nőnek ítéli oda. A házasság ugyanis csak a férfi életét konzerválja és nyújtja meg: a férjhez ment nők átlag nem élnek tovább, mint hajadonsorban maradt társaik. A mi azt mutatja, hogy a nő a maga figyelmességével, gyöngédségével, a gondosság és az ápolás veleszületett művészetével többet tud produkálni a férje javáért, mint a legjobb férj is a feleségéért. A mi természetes is; mert hiszen az asszony kijárta az önfeláldozásnak, a másért való élésnek és a más kedvéért a magáról való teljes megelégedezésnek legnagyobb és minden csodálatra hatalmassá tevő iskoláját. Ez az iskola; az anyaság. A boldog házasságban élő férfiak nagy életkora mellett a feleség érdemének egy más bizonyosságát is tudja Bertillon. Az özvegyen maradt férfiak korai elhalálzásának megdőpő és megdőbentő statisztikáját. Ezek addig se élnek, mint az aglegények. A mi nyilván mutatja, hogy a házasság az élet olyan kedvező elemeit és föltételeit adta meg nekik, a melyeknek elmúlása ellentálló képességüket megrokkantja és élet-energiájukat meggyöngíti. Ez a megállapítás kétség-telen dicsősége a nőnek, de a csökönyös aglegényeknek is szolgál egy argumentummal. Hivatkozhatunk rá, hogy nem opportunus dolog megszokni egy jót, a mit — el is veszíthet az ember. Es ezzel a filozófiával még — puritánoknak is hirdethetik magukat, a mivel nem igen szokták magasztalni őket.

Páris. Hála Istennek, és valóban csak a jó Isten kegyelméből kiderült, hogy a kik már hajlandók voltak meghúzni a halálharangot az elpusztuló Páris fölött, elsiették a dolgukat. Páris nem halt meg, nem is haldoklott, csak veszedelemben volt és a maga ijedelmével megijesztette az egész világot. Kritikus pillanatokot állt ki: az életnek azokat a pillanatait, a melyeknek rettenetes izgalmaiban a lelkekről leolvad vagy lemosódik minden fölvettség, minden alakosság, minden póz és valóságos elemei: erényei és bűnei az önkénytelenség őszinteségével tárulnak a világ elé. Lehet és reméljük is, hogy a veszedelem minden kára és rombolása nyomtalanul fog le-múlni e hatalmas, régi, gyönyörű városról, a mely az emberiség története, a kulturális fejlődés annyi korszakos és döntő mozgalmának volt forrása,

KÖZÉP-AMERIKA TÉRKÉPE A PANAMA-CSATORNA KÉT VÉGpontjával (COLON ÉS PANAMA).

mint talán egyetlen egy más hely sem a világon. De megmarad, nem mint Páris lelkének, hanem csak mint a mai Páris lelkének dokumentuma, az a magatartás, a melyet a veszedelem pillanataiban tanúsított. E dokumentum vizsgálatában mi természetesen csak az újságok tudósításaira vagyunk utalva és az anyag hiányossága talán megvizsgálhat bennünket abban a szomorúságban, a melyet a belőlük kisötölő tanulságok a lelkünkben keltenek. Mert az a lelki kép, a melyet Páris e nehéz napokban mutatott, illetve, a mi a képből a hírekben hozzánk ellátszott, meglehetősen sivár és elidegenítő. A tudósítások azt mondják, hogy a vész kezdő perceiben a belső boulevardok népe egy nagyszerű látványosságnak nézte és élvezte az áradatot, mikor pedig a dagadó elem már a közrend gátjait is kezdte áttörni: martalóc-csapatok jelentek meg a vizen, nem segíteni, hanem fosztogatni. A mentés hőstetteiről nem tudnak a hírek, az apacheok garázdálkodásairól annál többet. Ezek a hírek egy olyan szellemet mutatnak, a mely eszünkbe juttatja és meg is érteti velünk a híres párisi bazárégés még a borzalmasságuknál is szegényesebb jelenetét, a mikor a menekülő gavallérok asszonyok százait taposták agyon. De megírta egy francia író, hogy Párisnak nincs ádázabb ellensége — a látszatnál. A bűnei hangosak és ríktók, az erényei csendesek, szemérmesek és elvonulók. Az erkölestelenségétől nem látja a világ az erkölcsöt és a léhák nyüzsgő hadától a dolgos emberek millióit. Pedig nem a bűn és a léhaság tette naggyá és teszi mind nagyobbá e csodálatos várost, hanem a bűnei és léhasága ellenére is a lakossága tömegének komolysága és munkás erkölce. Ez a tömeg bizonyára a veszedelem óráiban is megtette a kötelességét és el fog banni idővel városának azokkal a veszedelmeivel is, a melyeknek nem a Szajna medre a szülőháza.

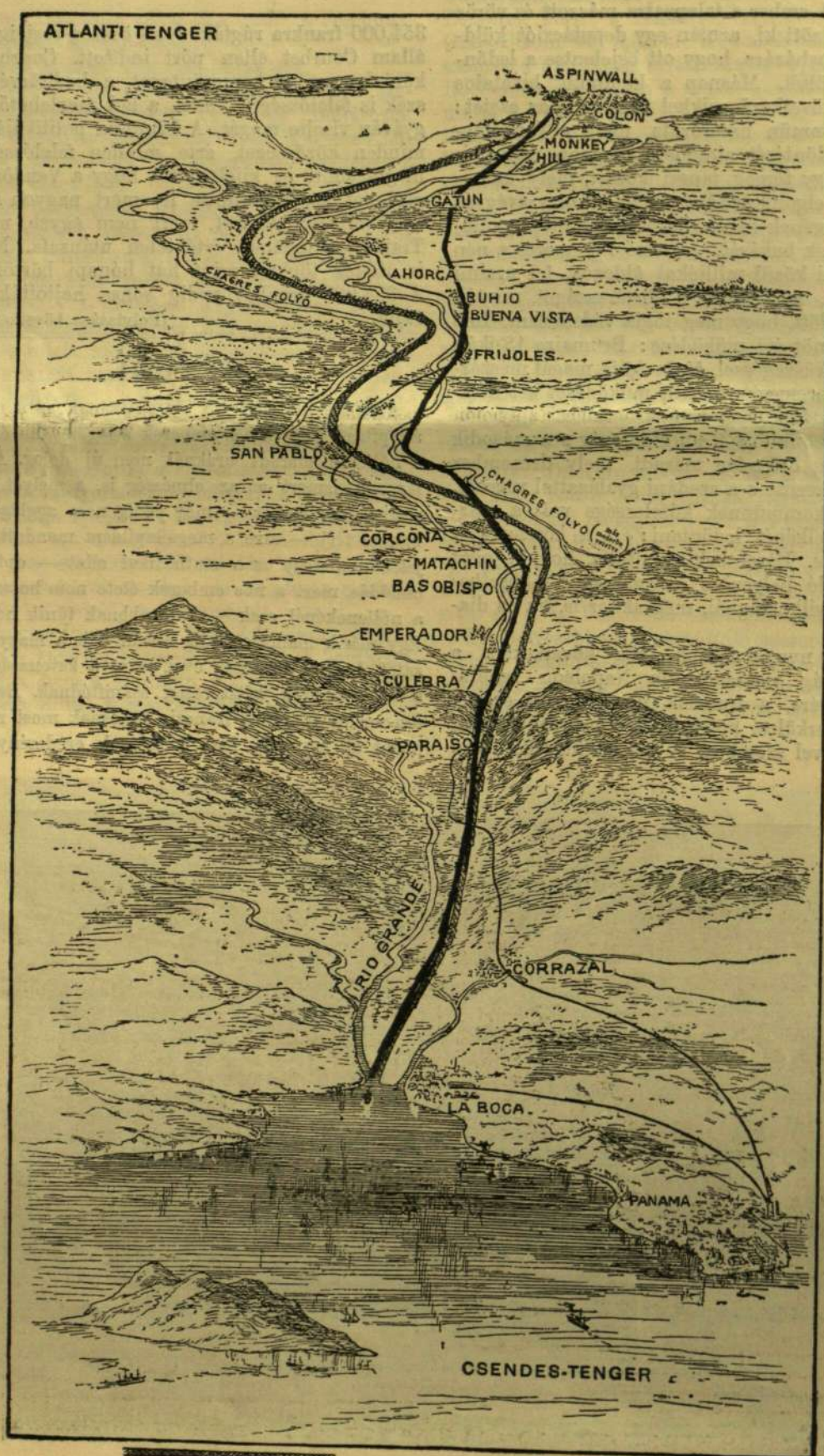
*
Az üstökös. Nemcsak becses igazságok vannak, hanem becses tévedések is. Mindenféle mesterségben és tudományban. Ha egy orvos például gyógyíthatatlannak minősít egy betegséget és a pácienst két hónap múlva mégis olyan egészséges lesz, mint a makk, akkor a doktor urnak ez a tévedése bizonyára ezerszerre becsesebb, mint ha nem tévedett volna. Minden csúfolódás nélkül megállapíthatjuk, hogy a csillagászatnak is sok dícséretes tévedésükért tartozik hálával az emberiség. Sőt elmondhatjuk: egyenesen ezeknek a tévedéseknek köszönhetjük, hogy még megvan a világ. — Mert azt tudjuk, hogy az asztronómusok már jó egy-néhány-szor megjövendölték ennek a mi Földünknek végeles elpusztulását, terminusokra, a melyek már rég elmúltak. Ha tehát nem tévedtek volna, akkor most nem lennénk abban az aránylag még kedvező helyzetben, hogy szorongó szívvel várjuk május végét, a mikor a Halley üstökös „legyezője” végiglegyezi ezt a mi szaladó bolgónkat. Hála Istennek, Föld anyót igen jó futónak mondja a tudomány és ha ez a virtusa váratlanul cserben

nem hagyja, nem kell félnünk a karamboltól. A végítélet napi összecsapások jóslatai dolgában ugyanis, fájdalom, a régi jóslatok sorsával már alig vizsgálódhatnánk vagy nyugtathatnók meg magunkat. A csillagászati jóslások ugyanis már megszűntek jóslatok lenni ennek a szónak régi, misztikus értelmében, hanem számítások eredményei, már pedig a matematika nagyon pozitív tudomány és a tévedést akkor se tűri, ha ez a tévedés kívánatos lenne. Annál nagyobb okunk van tehát örülni, hogy ezáltal nem jövendöli a világ végét, csak — a szelét ennek a veszedelemnek. Így is roppant érdekes az a hatás, a melyet a Föld pályájának ez izgalmas pillanata a lelkekben kelt és a mely elől senki se tud elzárkózni. Ebben az izgalomban egyet mindenesetre megállapíthatunk. Azt nevezetesen, hogy a Föld teljes elpusztulásának tragédiája túlságosan és fölfoghatatlanul nagy téma az emberi fantázia számára. Ép úgy nem tudjuk elképzelni, mint a saját halálunk véglegességét. Mulandó voltunk természetében van a magyarázata annak, hogy mindent csak mulandónak tudunk elképzelni: még az elmúlást is. Azt hisszük, hogy a végnek is vége szakad egykor, a mely vég ter-

mésztesen új — kezdetet jelent. Egy másik érdekes tünet az, hogy — mint a külföldi lapok hírdetéseiből megállapítható — az irodalom legkapósabb termékei most a csillagászati könyvek lettek. Főként Németországban rengeteg sokat vásárolnak. Így azután a Halley üstökös a csillagászat tudományának népszerűsítésére és terjesztésére többet tesz, mint Flammarion és tudós társai együttvéve. Pedig a Halley üstökös maga bizonyára nem is tud csillagászatot. Sőt azt se tudja, hogy őt Halley üstökösnek hívják.

*
A rennesi törzsorvos. A rennesi törzsorvos megvizsgálta egy közlegényt és a kórházba küldte, mert megállapította, hogy beteg. Az ezredes azonban kijelentette, hogy a legény nem beteg, hanem csak szimuláns. És mert az ezredes nagyobb úr, mint az orvos, a katonára nem a kórházba ment, hanem a gyakorlati életre és ott addig ugrált, masírozott gőzölög fejjel, míg egyszer csak elvágódott, a szívéhez kapott és nem mozdult többet. A „szimuláns” meghalt. Az ezredes káromkodott egyet és így szólt:

— Ez a gaz bundás becsapott. Én azt hittem,

A francziák által tervezett csatorna.

A csatorna vonala az amerikai tervek szerint.

A PANAMA-CSATORNA.

hogyan szimuláns és ime csakugyan beteg volt a haszontalan!

A törzsorvos pedig odaállt az ezredes elé és sápadt arccal, de égő hangon így szólt:

— Ezredes úr, ön gyilkos. Én önnel többé kez nem fogok.

Erre az ezredes, a ki egy csöppet se érezte magát gyilkosnak, hatalmasan arcul ütötte a törzsorvost. A törzsorvos pedig nem azt tette, a mit katonakerkőles szerint mindenki várt volna tőle. Se nem vett magának elégtételt, se nem követelt. Nem küldött segédeket az ezredeshez, nem is kért engedelmet fölöttes hatóságától arra, hogy ezt megtehesse, hanem — följelentette az ezredest, még pedig nem azért, mert őt inzultálta, hanem azért, mert a betegét gyógyítani nem engedte. Nem tudjuk: kapjuk-e majd a híret annak, mi lesz ennek a rennes-i afférnek lefolyása és eredménye? Pedig annyi bizonyos, hogy ez az ügy, a benne megmozdult etikai erők erkölcsi értékéért jobban megérdemelné az egész művelt emberiség figyelmét és érdeklődését, mint egy egész csomó világra szóló szenzáció. Ezeknek a szenzációknak a rendes motívumai: szerelem, féltékenység, a haszonnak vagy a bosszúnak vágya. A rennes-i dráma erkölcsi forrása egy olyan motívum, a melynek jóval kisebb az irodalma. Az orvos meggyőződése, ennek a meghatározásnak nem tudományos, hanem humánus értelmében. Ez a rennes-i orvos az ő betege érdekét ime úgy fogta föl, mint valami szentséget és megbántott erkölcsi érzésének végleges keserűségével rontott neki egy egész világnak, mikor ezt a szentséget megsértették. Hogy katonakerkőles, a kinek a munkájáért egy köszönő szó se jár ki a betegétől és hogy meggyőződésének az a föllázadása csak büntetést és bukást hozhat neki, ez csak annál teljesebb teszi a sorsa tragikus szépségét. A kartonai karrierjének, vagyis a hadseregben való karrierjének bizonyára vége. Egy tiszt, a kit arcul ütöttek és nem őt ezért az inzultusért, bizonyosan nem hordhatja tovább az uniformist. De ennek a bukásnak olyan fénye van, a mely minden uniformis minden diszénél csillogóbb. Ez a pofonított rennesi doktor egy hős és az esetéből az a tanulság, hogy pofon is van, a mely a szegény tűzével nem azt az arcot égeti, a melyet megütöttek, hanem a kezét, a mely megütötte.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Csendes válságok. Ez a cím csak az első novella ezime ugyan *Kaffka Margit* könyvében, de egyképen ráillik a kötet mind a tizenegy novellájára. *Kaffka Margit* nem külső történeteket ír meg, nem arra veti a súlyt, a mi az emberrel, hanem arra, a mi az emberben történik. Azokat az embereket látja meg és rajzolja, a kikben sok-sokszor, erős visszhangot ver fel az élet minden jelensége, finom érzékenységeket takar a szó, me-

TÖLTIK A JÉGVÉRMET.

lyet kimondanak, sokáig, hevesen rezonál a szó, melyet hallanak. Vannak napok, mikor valaki csupa érzékenység, csupa kitakart sebely — ezt mondja egyik novellájában. Ő pedig azokon a napokon szereti meglepni az embereit, a mikor csupa kitakart sebely a lelkük, a mikor minden érzékenységet napfényre kerül. A mi történik velük, az is érdekes, mert ennek az írónak nemcsak mondani valója van, hanem elmondani valója is, de a végén rájövünk, hogy nem ez volt a fődolog, hanem az, a mi a történet mögött rejtett: a szemek fájdalmas elborulása, a halk, elfojtott sóhajtások, lábán égő ajkak és befelé sirt könnyek, a melyek a külső, történet dolgoknak mélységet adnak. A módja ez: megrajzol egy színhelyet, egy asszonyi lakást, egy magányos házat, egy klastromi iskolát, egy tájképet, de úgy, hogy ezzel a rajzzal már fölkel a olvasóban az az érzékeny, hatásokra fogékony hangulat, a mely a következők befogadására szükséges. Ehhez nagyon jól ért, biztos kézzel pendíti meg a lelkünk húrjait, hogy aztán azt juttasson rajtuk, a mit akar. Aztán egyenesen belevezet alakjainak lelkébe, nem magukban rajzolja az embereket, hanem egymáshoz való viszonyukban, azt a hatást keresi, a melyet az egyik ember szava, cselekvése a másikban kelt. Ideges rezgések szaladnak láthatatlan lelki vezetékken az egyikből a másikba, hirtelen nagy feszültség áll be a lelkekben, hogy aztán vagy erős explózióban süljön ki, vagy pedig hirtelen ellankadjon a szerint, a mint olyan újabb hatás jön, a mely még fejlebb fokozza, vagy elvágja a feszültséget. A színjáték mögött, melyet az előadás sajátosság, egyéni és néha meglepően gazdag hajlékonysága tesz még színesebbé, gyakran megjelenik egy kíváncsi asszonyi fej, befelé néző, de azért a külsőségeket is jól meglátó szemekkel, mozgékony orrcimpákkal, — az író maga az, a ki néha

rajtakapja magát, hogy a mi alakjai, történetei, szavai mögött olyan sajátosságos romeg, az az ő saját érzése. Majd minden novella leplezett, erősen visszafojtott és mégis mindig előtörő líra: az író a maga lelkén hajtotta előbb keresztül azokat az érzéseket, a melyeket aztán alakjain demonstrál. Egy-egy pillanatra nagyon is közel áll alakjaihoz, eltakarja őket, — annyira jól akarja megmutatni őket, hogy magyarázó hangjától nem halljuk őket magukat. Az íróban megvan az asszonyi természetlenség és megvan az asszonyi egyenlenség is; nincs meg az a biztos nyugalma, hogy az értség kellő pillanatában adja elénk, a mit közölni akar velünk: vagy túlérteli, vagy még nem kész állapotában adja. Van arra is eset, hogy egy témába belefárad: erősen, biztosan fogja meg, de aztán meglazul a keze, — máskor meg bágydatan kezdi csak aztán melegszi bele. A stílus azonban annyira biztos eszköze, hogy ezeket az egyenlenségeket csak a nagyon pontosan látó szem veszi észre s még az sem tudja mindig egész biztosan, nem benne van-e a hiba, talán az egyik dolgra fogékonyabban tud figyelni, mint a másikra s az egyikre jobban van ráhangolva, mint a másikra. Mert e novellákban a mi a leglényesebb eleme a hatásnak, az annyira finom és differenciált, hogy csak a fejlett fogékonyág bírja felfogni. A ki csak a sorokban olvas és nem közöttük és mögöttük is, az csak a történetet látja, az érdekes alakok silhouettéit. Így is sok szép, művészi dolgot adatik alkalma látnia, mert a novellák mindenkinek adnak valamit, annyit, a mennyit épen fel tud fogni. Művészi atelier-munkák, de mint minden, a miben igazi művészet van, nemcsak a műértő számára készültek, hanem mindenki számára, a ki egyáltalán tud olvasni. S ebben a tekintetben *Kaffka Margit* magasán felel az a többi írónak, a kik vagy csak a tömegnek dolgoznak, vagy ha többre törekszenek, azon nyersen vetik elénk az anyagot, melyből erősebb kéz művészi alkotást tudna gyúrni. Ő minden egyenlenségével is ma már mint kész művész áll előttünk, a ki uralkodik a formán, a mely nem nyög neki, hanem a kifejezés biztos eszköze.

Az én hőseim. *Lenkei Henrik* verses könyve tárgyaiban, felfogásában egészen új, eredeti. Apró mozaikokból, nem egységes, szervesen fejlesztett terv szerint az emberi művelődés epepeáját adja, azoknak a hősöknek a képében, a kik ezt a művelődést egy-egy lépéssel előbbre vitték. Olvasóink találkozhatnak már lapunkban e versek egyikével-másikkal s így fogalmuk lehet az egyes mozaikdarabok minéműségéről, a módszerről, vagy jobban mondva gondolkodásmódról, a melylyel a költő az egyes darabokat kidolgozza s az egyes versekből következtethetnek arra az egységes háttérre is, a melyre ezek a kis képek rajzoltak. Az eszmék, a kultúra nagy szellemei iránti áhitatos tisztelet sugallta e verseket, az a tisztelet, a mely az eszmével teljesen azonosítja az embert, kiből ki-pattant, a történeti eseményt, melynek előidézője volt; az embert csak mint az eszme viselőjét látja. Ez bizonyos absztrakciót jelent, az apró, de az életből szervesen kinőtt vonások mellőzését, a verseknek filozófiai jellemet ad s a költő saját egyéniségét a háttér egyik elemével teszi. *Lenkei Henrik* a filozófus szemével nézi s foglalja verseibe az emberi történet fordulót, a maga személyével, közvetlenül nincs jelen verseiben, de ha akár az egyes darabokból, akár az egész koncepczióból

JÉGHORDÁS. — JÉGVÁGÁS.

viszszafelé következtünk, mégis csak megtaláljuk őt magát: abból a képből, a melyet a művelődés nagy folyamatáról alkotott magának, élénk áll az ő eszmélkedő egységére is. Egy szemléltető hajlamú ember, a ki teljes lelkiével az eszmék kristályos légkörében él, a ki igyekezett nemcsak magába szedni, hanem önmagába szervezen bele is olvasztani mindazt az eredményt, a mit az emberi szellem évezredes erőlködése elért s a ki nek az érzése is az eszmélkedés közege szűrődik át. Lírja az áhitatos elmerülést a szellemi nagyság csodálatában, szeretetteljes megismerése mindenek, a mi az eszmék birodalmában nagyszerű és fölemelő, mély és erős szolidaritás-érzés az emberiség örök életörvénnyel. Hogy ez a líra, mint líra, néha nagyon is messzire rojtózik a versek mögé s ilyenkor a gondolkodó túlsúlyra jut a versben a költővel szemben, az az alkotásnak ebben a módjában nemcsak érthető, hanem jóformán elkerülhetetlen is. Több melegséget szeretnék mégis néha látni egyik-másik versben, a költő megindultságának közvetlenebb nyilvánulását. A versek nagy részében megtaláljuk ezt is; a ki művelt ember elolvassa a könyvet, elégtlen fog megvárni tőle, — mint a ki okos, művelt, jó társaságból jön, a hol szellemi vagyona gyarapodott, a hol eszméket tanult s eszmékre inspirálódott.

Kudrun. A középkori német irodalomnak a Niebelung-ének mellett legnagyobb szabású és költői becsben is legjelentékenyebb terméke a Kudrun-éneket magyar fordításban adta ki Kőrös Endre, a ki már Ekkehard Walter-énekének fordításával is ismeretessé tette nevét. A Kudrun harminczkét részből áll, összesen 1705 verszakra terjedő hatalmas eposza, koncepcziója s kompoziciója — bármennyire kétségbe vonta is egy szerzőtől származó voltát a régebbi német kritika — némi könnyen érthető ingadozások mellett egységes, keletkezését a mai kutatók a XIII. század elejére teszik. Mint ismeretes, Hagen és utódai mondait dolgozza fel, legerjedelmesebben Hagen unokájának, Kudrunnak történetét, elraboltatását, atyja megöletését, kínos rabságát, öccse által való megszabadulását. Benne van a német középkor egész félelmetes, zord, kegyetlen szépsége, az a levegő, a melyet a Niebelung-énekből jól ismerünk. Kőrös Endre nagy szeretettel, a középfilozófiát nyelvi s korviszonyokra való vonatkozásos teljes ismeretével fordította le a nagy eposzt, tőle telhetőleg igyekezett közel hozni a magyar olvasó képzelőerejét; bevezetésén rövid, tömör tájékoztató tanulmányt bocsát elébe a Kud-

runra vonatkozó legfőbb kérdésekről s mai állásokról. Szemre hálatlan munkájának megvan a maga becses érdemei; irodalmunk teljessége kívánja meg, hogy meglegyen benne a világtudalom minden nagy alkotása lehetőleg jó fordításban s ehhez járult hozzá egy nem jelentéktelen munkája a Kudrun fordítója.

A Hargita alatt. Kiss Menyhért e cím alatt adta ki 19 novelláját egy kötetben. Többnyire falusi dolgok, az erdélyi faluk és apró városok népe mozog bennük, csendes falusi kúriák a színelveik. Ha egy-egy történet a nagyvárosban játszódik, az sem a zajos, forgalmas helyeken, a hol a nagy szabású élet zajlik, hanem a csendes külvárosi zeg-zugos utcák földszintes házaiban húzódik meg, a hova csak mint távoli zúgás hallik el az igazi nagyváros élete. A novellák nem izgató tartalmak, nem is vésődnek bele élelállhatatlan erővel emlékeztetnek, egy kis hangulat, egy kis érzelmesség, a maga korlátai között szerényen megmarad józan világszemlélet adja meg tartalmukat s meséik is egyszerűek, nem nagyon bő forrásnak, néha a kellettél vékonyabb érteik is. Az egész könyvre ráillik a csinos jelző: megvan bennük az is, a mi ebben a szóban jelentéktelenségre, az is, a mi tetszetőségre utal.

Idegen szavak szótára. A nyelvünkben használatos idegen szavaknak Radó-féle gyűjteménye most jelent meg harmadik kiadásban, már két évvel a második kiadás után. Ez a gyors egymásután egyfelől bizonyította a munka jeleségének, másfelől pedig az a munka előnyével jár, hogy e könyv mindig lépést tarthat az idegen szavaink használatára terén beálló változásokkal. Hiszen alig múlik el hónap, hogy a tudomány s főleg a technika haladása ne hozza forgalomba egész csomó új idegen szót, melyek magyarázatát hiába keresi a közönség az eddigi szótárakban. Az újféle sportok, legutóbb kivált a téli sportok is gazdagították az új idegen szavak tömegét, melyeket Radó szótára gondosan följegyez, nemcsak megmagyarázza jelentésüket, hanem megantitva helyes kiejtésükre is. Az előtűnik lévő kiadásnak a bővítéseken kívül van még egy nagy előnye: külön függelékben adja a leginkább használatos idegen személyné- és helynevek lajstromát is, ezeket a kiejtés módjára íránt is tájékoztatva az olvasót. E tekintetben még az illető nyelvek ismerője is igen gyakran hibáznak — hiszen pl. az angol nevek kiejtése sokszor merőben szeszélyes — annál inkább szorultak rá e jegyzékre azok, kik idegen nyelveket nem tanultak. Kétségtelen, hogy ez a fölőtte hasznos függelék

még alkalmasabb fogja tenni a kitűzött célra ezt a becses munkát, főleg az újságolvasó közönség fog sok haszonnal forgatni.

A «Jó Pajtás», Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja február 6-iki számában szép gyermekverseket közöl *Lampérth Gézáttól és Benedek Elektől*, elbeszélést *Szemere Györgytől*, vidám macskó-történetet *Dörmögő Dömötörtől*, a hírneves macskó automobil-utazásáról *Sebők Zsigmondtól*, mesét *Dánielné Lengyel Laurától*, regényt *Benedek Elektől és Rókosi Viktorától*; cikket *Mikszáth Kálmán* gyermekkoráról, szép képeket, rejtvényeket, szerkesztői interneteket. A «Jó Pajtás»-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyvenévre 2 kor. 50 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest IV. Egyetem-utca 4.).

Új könyvek:
Csendes válságok. Elbeszélések, írta *Kaffka Margit*. Budapest, a «Nyugat» kiadása; ára 4 kor.
Az én hőseim. Írta *Lenkei Henrik*. Budapest, Franklin-Társulat; ára négy korona.

Kudrun. Hősköltemény. Középfelnevetből fordította *Kőrös Endre*. Kiadja a Kisfaludy-társaság. Budapest, Franklin-Társulat; ára négy korona 80 fillér.

A Hargita alatt. Írta *Kiss Menyhért*. Budapest, Singer és Wolfner.

Idegen szavak szótára. Együttal a nálunk használatos idegennyelvi szólamódok és szállóigék magyarázata. Szerkesztette *Radó Antal*. Harmadik javított kiadás. Budapest, Lampel (Wodianer) kiadása; ára négy korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunyt a közelebbi napokban: **DESSEWFY LAJOS** 48-as huszárhadnagy, a vezetésig érdemrend tulajdonosa, az eperjesi ev. kollégium igazgatóválasztmányának tagja Eperjesszen 84 éves korában. — **ZECHMESTER KÁROLY**, Győr város nyug. polgármestere, királyi tanácsos 58 éves korában Budapest. — **BORBÉLY KÁLMÁN KOHNEL**, a pannonhalmi Szent Benedek-rend tagja, aranyismis áldozópap, főpáti helynök Pannonhalmán. — **DR. NIEDERMANN GYULA** nyug. miniszteri tanácsos, a III. oszt. vaskorona-rend lovagja, egyetemi magántanár, a lipótzénei orsz. elmeorvóintézet volt igazgatója 71 éves korában Budapest. — **NEMESZTICZI BRONYA LÉSZÁND** ez. kanonok, sári h. esperes-plébános.

aranyismis áldozópap, életének 77-dik évében Sári községben. — **GRUZZING FERENCZ** kiérdemült magyarorszáki esperes-plébános, aranyismis áldozópap 82 éves korában Pécsen. — **DOBAI ALBERT** táblai tanácselnök 61 éves korában Marosvásárhelyen. — **DUNKL NER. JÁNOS** kir. tanácsos, zongoraművész, a filharmoniai társaság tiszteletbeli tagja Budapest 78 éves korában. — **VAS JÓZSEF** budapesti műépítő Raguzában. — **DUBNICZAI DUBNICZKY LÁSZLÓ** gróf, Apponyi Géza összes uradalmainak számtartója, az arany érdemkereszt tulajdonosa 67 éves korában Hőgyész községben. — **ALSÓÉRI FARKAS JÓZSEF** nyug. herceggimászi jószágfelügyelő 94 éves korában Komáromban. — **KURTZ JÁNOS** földbirtokos életének 73-dik évében Kunszentmártonban. — **WINDISCH JÓZSEF** földbirtokos, Pestmegye törvényhatóság bizottságának tagja 43 éves korában Budapest. — **PERELI JÁNOS** kereskedő, városi törvényhatóság bizottsági tag életének 53-dik esztendejében Marosvásárhelyen. — **FELSŐ-ÉRI VESEH ELEK** fővárosi kereskedő Budapest. — **DIÓSY GÉZA** vaskereskedő, Komárom város bizottságának tagja Komáromban. — **REVIZSZEY REVICZKY SÁNDOR** életének 75-dik évében Budapest. — **VÖRÖS REZSŐ** tanító életének 54-dik évében Katymár községben. — **HORÁK ENŐ** pozsonygyepei főtanító 33 éves korában. — **DR. PAVLETITS MIHÁLY**, a budapesti állami tanítóképző-intézet nyug. tanára 67 éves korában Kőszegen. — **KERTÉSZ GÁBOR** magánzó 62 éves korában Budapest. — **SCHRAML SÉBŐ** magánzó 80 éves korában Budapest. — **BLEUER ZSIGMOND** m. v. fölleőr, nyug. pályaudvari raktárfőnök Budapest. — **ID. HORVÁTH GYULA** 60 éves korában Budapest. — **BURGER LAJOS** székesfővárosi tisztviselő életének 36-dik évében Budapest. — **GENHART BÉLA** vármegyei tisztviselő 57 éves korában Székesfehérváron. — **SZOLLÁS LÁSZLÓ** adóhivatali pénztáros 46 éves korában Törökbecsben.

ÖZV. GÁSPÁR ANTALNÉ, szül. Istváni Katalin, életének 90-dik évében Marosvásárhelyen. — **ÖZV. VIZNER JÓZSEFNÉ**, szül. Hoffmann Sarolta 70 éves korában Szabadkán. — **ÖZV. MISCHINGER JÁNOSNÉ**, szül. Novák Anna 72 éves korában Szászrégenben. — **ÖZV. FOK IONACZNÉ**, szül. Müller Karolina 82 éves korában Nagykárolyban. — **ÖZV. DWELLY REZSŐNÉ**, szül. Szappansics Erzsébet 64 éves korában Zsámbékon. — **ÖZV. SÁROSPATAKI PATAKY VIKTORNÉ**, szül. ballai Krémer Katinika életének 53-dik esztendejében Désen. — **ÖZV. BUZA JÓZSEFNÉ**, szül. Margarótha Róza 67 éves korában Tolosván. — **ABELSBERG ALAJOSNÉ**, szül. Mach Anna, életének 66-dik évében Budapest. — **ÖZV. KISUDVARNOKI MARCELL GÉ-**

záné, szül. Németh Etelka, az Operaház nyugdíjazott tagja Baján. — **ALLAGA GÉZÁNÉ**, szül. Pap Etelka, az ismert nevű vidéki színésznő, 38 éves korában. — **KRAFFT ANTONIA**, állami polgári leányiskolai kézimunka tanítónő Budapest.

EGYVELEG.

*Az orosz minisztérium expedíciót küldött az Északi-Jegestengerhez, hogy véglegesen megállapíthassa, vajjon az Északi-Jegestengeren át közvetlen összeköttetésbe léphet-e Európa Kelet-Ázsiával.

En használok ez az írás olvasható Thierry A. gyógyszerész balzsamának apáca-védőjében, ne hogy összetévessék értékét utána. «A szenvedő emberiség egészségét szolgálom» — dicsekedhetik a balzsam fölhalálójá, mert megbetegedéseknél családi kincs a Nyíri-féle balzsam és centifolia-kenőcs, a melyeknek gyógyító hatásait minden orvosi tekintély elismerte és a melyek valóban pótolják a házi gyógyszerárt. Ezernyi köszönetet bizonnyá Thierry A. (Schutzengel-Apotheke Pregrada bei Róhitzsch) gyógyszerésznek világhírű sikerét.

Ha ludtálpa van, ha fáj a lába, kérjen prospektust a Lauffer-féle ludtálpafüzetéről. — Ingyen küldi Székely és Társa, Budapest, Múzeum-körút 9.

Ha hull a haja, használja a híres amerikai Broom tanár-féle Petrol-balzsamot. Egyedüli biztos szer hajhullás és korpaképződés ellen. Az összes amerikai klinikákon állandóan rendelik. Nagy üveg ára 3 kor. Silány utánaotoktól óvakodjunk. Kapható Petrovics-drogeriában, IV., Bécsi-utca 2. szám.

Szerkesztői üzenetek.

De profundis. Elégia. Ahasveros. Ömlengő, fiatalos romantika a két vers is, a próza is; majd ha kissé kiforrott és a maga nyelvén tud szólni, akkor válik el, tud-e valamit.

A milánói temetőben. A tartalmához képest túlságosan hosszú, vagyis el van nyújtva; különben is több a routine benne, mint az igazi költészet.

Ne mosolyogjatok. Kedves, szomorkodó vers, de közlését nem ígérhetjük, mert rendkívül el vagyunk veresekkel halmozva.

A barát. Egy eljegyzés. Darabos, nehézkesen táromolygó, minduntalan botló sorok, melyek görnyedezve hurcolnók valamit, a mi csak nagy elnézésre nevezhető tartalomnak.

Két anya. Rokkant vitéz éneke. Az elsőben a szembeállítás nyersen, brutális, művésziellen, a másik közlépészet dolgoz fel egy agyontaposott tárgyat.

Betegeskedés és halandóság sokkal nagyobb az üvegből táplált, mint a szoptatott gyermeknél, ha nem teszik a teje a külföld és a belső számtalan orvosától legmélegebben ajánlott «Külföld»-tápszert. A «Küfeke» alkotórészeinek nagy táplálékereje van, a mely erősbé fejlődés a gyermek, könnyen emészthető és megakadályozza vagy megszünteti az emésztési zavarokat, hasmenést, hányászkélest és bélhurutot.

Megvizsgálta Bool tanár és rendelt a közvetlenül importált **Petrol-Balsamot** amerikai, mely 3 üveg használása után végleg megszüntette a hajhullást, korpaképződést; a haját bársonymivá és hullamossá tette. Száraz és zairos hajnak. **Egy nagy üveg ára 3 K.** — Kapható: **PETROVICS DROGERIA** Budapest, IV. ker. 0000 Bécsi-utca 2. szám. 0000

Valódi nemes harezai kanári madarak. Kétféle és szorgalmasan éneklő hímek darabja 10, 12, 15, 18, 20 és 25 korona, tenyészőstények darabja 3 és 4 korona. Elő megérkezéskor szavatolok! A legmesszebbem garanciák. A szállítást, mintán a csomagolás a legelőzetesebben eszközölte, a legnagyobb hidegben is történhetik. **NEUMAYR PÁL** Zalaegerszegen.

Zsoltár. Mese-asszony, félek. Aggászok. Jelentékeny haladást látnak versében, lehet, hogy csakugyan be fog előbb-utóbb érkezni. Egy kicsit azonban még érnie kell. Ha nehéz is a türelem, szükség van rá.

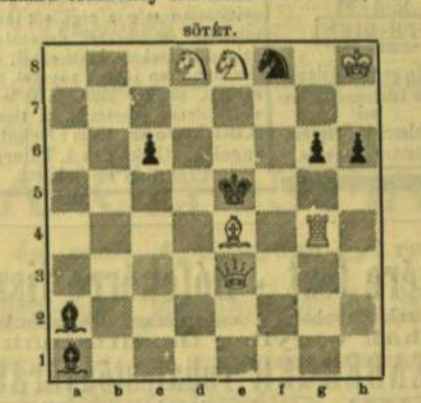
Tenger szerelme. Szavak, szavak, — egyebet alig találunk versében.

Lányok. Nagyon könnyű dolog, az efféle croquis nem a mi genréink.

Végítélet. Ez, kérem, bombaszt; páthos akarna lenni, de ahhoz egy kissé folyosabb tartalom kellene.

SAKKJÁTÉK.

2678. számú feladvány Dr. Gold Sámuelől, New-York.

Világos indúl és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 2-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Hunyadi.

Felolós szerkesztő: **HOITSY PÁL.** Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Báli-selyem újdonások dús választékban méterenként 1.15 koronától feljebb bér- és vámentve a megrendelőhöz száll. **HENNEBERG** selyemgyáros Zürich.

Salvator
kötő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és közsényneél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta!
Kapható áránváltókereskedésekben vagy a Sünge-Láposi Salvatorgyárban — Vállalatnál Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

„Ejnye be jó!”
Mi a különbség a sólyommadár és a Menthol-fogszippan között? A sólyommadárnak van párja, de a Straka-féle Menthol-fogszippannak nincs párja. Kapható gyógyszertárakban, drogeriákban, valamint a készítőnél, Straka gyógyszerészernél, Mohol, 1 koronáért.

SÓSBOKSZESZ SZAPPAN
LEGFINOMABB PIPERE SZAPPAN
BŐRÁPOLÁSRA LEGJOBB
ELSŐRENDÜ SZÉPÍTŐSZER
Kapható mindenütt. Darabja 70 fillér.

Serravallo
KINA BORA VASSAL
Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer.
Kínásó 6000-nál több orvosi vélemény. I. Serravallo, ez. és kir. udvari orvosi vélemény. Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben K 2.60, literes üvegekben K 4.80.

ROZSATEJ
Kínásó teint-ápolószert 2 K
fűtálos üdösgépet készítő és bőrkem. balzsamszippan hozzá 60 f.
OSAN kínásó fogápoló szájvíz K 1.76, fogpor 88 f.
TANNINGENE legjobbj. hajfestő szer 5 K
Hetekig megmarad és nem engedí festéket. Sötétzőcske, barnára és feketeire.
ANTON J. CERNY, Wien, levélcím XVIII. Carl-Ludwigstr. 6. Lorakut L. Maximilianstr. 9.
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

SVAGZI SELYEM A LEGJOBB.
Kérjen mintákat újdonásainkról feketében, fehérben és színesben: *Eolienne, Cachemire, Shantung, Duchesse, Crépe de Chine, Côtelé, Messaline, Mousseline* 120 cm. széles, méterenként K 1.20 és feljebb. *Ékronny és plüss ruháknak és blúzoknak stb.* ugyancsak készített blúzok és ruhák batiziban, szövetségben, vászonban és se-lyemben. Csakis szavatolton szálló selyemszöveteket árulunk közvetlen a magánvevőknek bérmentve és ár-cívánvala.
SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svácza.)
Selyemszövet kivétel. — Királyi udv. szállító.

INGYEN
esetleg egy millió korona, ki nálunk részletfizetésre gramofont és hanglemezt vásárol, mert minden vevőinket ingyen egy sorsjegyet adunk.
Magyar Camera-Ipar
Bpest, VII., Garay-u. 9. — Árjegyz. ingy.

SANITAS SZOBAGÖZFÜRDŐ
hozasson tölem azonnal
8 napi próbára
aki csúsz, közsvény, ischias bántalmait ellen már minden próbált eredménytelenül. Kapható havi részletfizetésre. Ismeretű kövny ingyen és bérmentve. — **FÖRSTNER ALADÁR**, Budapest, XXX VII/17. Alsóerdősor 30. szám. XXX

Hirdetések felvétetnek Blockner I. hirdetőirodájában, Bpest, IV., Sütő-u. 6.

Ha fáj a feje ne tévovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás pastillát** mely 10 perc alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — **Ára 1 Korona 20 fillér.** — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten**. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postai szállítást.

Kérjen mindenütt Attila - cipőt!
TATRALOMNICZ
a legmodernebb téli sporttelep. Ideális új bobpálya. Külön rodli és skeleton-pálya. Elsőrangú ellátás. A Palota-szállóban minden modern kényelem. Képz-fűtés, vill. világítás. Lift. Elő- és utóidényben kedvezm. árak. Prospektus.

Thierry A. BALZSAMA Törvényesen gyógyszerészként védve.

Csakis az apózoa védjeggyel az igazi. A légzőszervek minden megbetegedése, köhögés, vérköpés, rekedtség, hörgőhurut, udóbaj, gyomorgörés és más gyomorbetegségek, minden belső gyulladás ellen, továbbá étvágytalanság, rossz emésztés, székrekedés stb. ellen biztosan hat. Különböző szájtörlőszerek, fogfájás, égött sebek, kiütés, nyílás és különösen influenza ellen stb. használj. 2 kicsiny vagy 6 duplájú, vagy egy nagy családi üveg 5 K.

Thierry A. gyógyszerészes egyedül valódi **CENTIFOLIA-KENŐCSE** megfélép, csatlakoztatlan és utóérthető gyógyhatású még a régi, sőt rákos sebeknél, sérüléseknél, daganatoknál, gyulladásoknál, kiütéseknél; el-távolít minden idegen anyagot, gyógyel, sokszor fölöslegesen teszi a fájdalom operációját. 2 tégely 3.60 korona. Cim: Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Smarbrun.

TÖRLEY PEZSGŐ.

Használják. Nem szabadna oly háznak lennie, a hol este, reggel nem mármarosí a csodás hatású — mármarosí

FELÜLMULHATATLAN, mert asszonyok, leányok tisztá, fiatal, üde arcot kapnak pár nap alatt, ha a **MÁRMAROSÍ**

LILIOM-ARCZKENŐCSÖT használják. Nem szabadna oly háznak lennie, a hol este, reggel nem mármarosí a csodás hatású — mármarosí

LILIOM-SZAPPANNAL mosakodának. Kis tégely 1 korona. Nagy tégely 2 korona. Szappan 80 fillér. Liliom-puder (3 szinben) 1 korona 20 fillér. — Egyedül készítő:

Dr. REISMAN ÖDÖN gyógyszerésztára, Mármarosziget, Erzsébet-főter 11. Postai rendelések még aznap elintéztetnek.

Feketére fest * Hófehérre tisztít hetenként sok 100 ruhát. naponta átlag 20.000 szallit, kérelőt.

Ruhák vegyilg tisztittatnak

HALTENBERGER ruhafestőgyárában KASSA. — Alapítási év: 1810.

!!Soha többé az életben!!

Női vászoning! Csak 1.95 korona. Igen gazdag hímzéssel gyönyörű facon, vállgomboló, különféle kerek, részut, vagy négyzetű kivágásokkal. Garantiált vászon! Egy nagy gyári raktár felosztása miatt potom áron eladó. Legalább 3 db vételénél darabja csak 1.95 K. Egyedárusítás postautánvétellel: **HEINRICH KERTÉSZ** Wien, I., Wollzeile 34-49.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem Budapest, IV., Károly-körút 26., I. emelet

FOGAK és teljes fog-sorok szájpadiás nélkül.

Aranyfogkoronák, aranyhidak és mindenemű kuncsek fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. A gyökerek eltávolítása fölösleges. Tartós porcelán- és arany-tömések. Foghúzás teljes érzéstelenítéssel, 10 évi jótállással. Vidékiek 1 nap alatt kielégítenek, megvárhatják. — Mérésüket árak.

Dr. EDELMANN JÓZSEF és MÁRFAI néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt techn. assistense. (Léft.)

LOHR MÁRIA Csipke-, vegyszertári tisztító és festőszeti intézete. Gyár: VIII., Baross-utca 85. Fiókházak: IV., Eski-út 6, VI., Andrássy-út 10, VIII., József-körút 2. IX., Calvin-tér 9, V., Harmad-csod-utca 3, VI., Teréz-körút 39.

MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapított 1847.

Rausweller János Szegeden. Ca. és kir. királyi igazgató. szab. chronometar- és műtész. kitalálkija a remontrir ingáknak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

VAN ÖNNEK SÉRVE? LETT ÖN AMPUTÁLVA? Érté Önt azon szerencsétlenség, hogy ferdén nőtt? ::::

A 30 év óta fennálló **KELETI J. czég** Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám alatt :::: levő orthopediai műintézet a legjobb sérvköteleket, műlábat, műkezet, orthopediai műfüzőt, háskötőt és görcsérharisnyákat stb. gyártja, garantált legjobb minőségben. :: Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

BUTOR Inlécson és szolid kivitelben, teljes lakberendezések készpénz vagy részletre kapható

Sárkány J butoriparosnál, Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. sz. műhely és raktár.

LEGUJABB!! :: Automatikus :: ismétlő zsebpisztoly

Steyr-Pieper 1909-es minta. . .

Cal. 6-35 mm vagy 7-65 mm.

Ára 6.35 mm vagy 7.65 mm óbna gységban

K 80. (havi részlet 4 kor.) 6 koronás havi részletekben törlesztve ára

K 72. Saját gyártmányú vadász-fegyverekről árjegyzék ingyen és bérmentve. ::::

Ezen pisztoly rendkívül szolid konstrukciója és a hozzá felhasznált anyag elsőrendű volta folytán **teljesen az eddig létezett összes ismétlő-pisztolyokon.** A pisztoly a steyri fegyvergyárban a legnagyobb pontossággal készül és ezenkívül minden példány saját fegyvergyáramban a legnagyobb pontossággal belövetik. Az összes ismétlőpisztolyok között a legkisebb terjedelművel bír és a 6.35 mm. caliberről pisztoly sulya 330 gr., hossza pedig 115 mm. különös előnye pedig abban rejlik, hogy a csöve lehajlik és így a toltónyek eltávolítása teljesen veszélytelenül történhetik. A változatos elcsúszás a genialis biztosító-elzáró miatt teljesen ki van zárva. A toltónyár berendezése folytán tetszés szerint egy lövés is leadható anélkül, hogy a csöbe egy második lövés bejusson de kívánatra 7 lövés egymásután is leadható. A tisztítás minden csavarhúzó mellőzésével történhetik. Ezen pisztoly a legnagyobb elterjedtségnek örvend.

Megrendelési iv. Levágandó és hozzákn beküldendő.

NOWOTNY J. fegyvergyáros budapesti telephelyén **BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utca 21. szám.** Ezennel megrendelek egy példány Steyr-Pieper ismétlőpisztolyt 6.35 mm. óbna gységban (a nem kívánt törlendő) — korona értékben, fizetendő — koronás havi részletben, a szállítástól kezdve Budapestre, Nowotny J. czégnél. A szállítási költségek a megrendelőt terhelik, az első részlet utánvét. Két havi részlet elmulasztása a teljes vételárhátrahátrahatékot egyszerre esedékessé teszi. A teljes kifizetésig a szállított tárgyra a czég tulajdonjoga fennáll. Teljesítési hely Budapest. Per esetén bármely budapesti kir. járásbíróaság illetékes.

Lakhely: _____ Posta: _____
Név és foglalkozás: _____
Kelet: _____ V. U.

Ha lúdtalpa van! fáj a lába!

KÉRJE a szakorvosok által ajánlt szabad **Lauter-lúdtalpfűző** prospektusát. — Egyedül készítő **SZÉKELY ÉS TÁRSA** ortopéd cipő-készítő Budapest, Muzeum-körút 9.

Képes árjegyzék mindennemű cípkőről ingyen.

BLUZOK PRINCESSÉ RUHÁK ostum és ponygolák

FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrássy-út 48. Dívatlap ingyen!!

Nincs kopaszág. :: Nincs hajhullás. :: Nincs korpaképződés.

«Ella» haj- és szakállnövesztő pomádém rövid használata után. Szigorúan megbízható hatása meglepő. Öreg és fiatal, urak és hölgek hajának, szakállának és szemöldöküknek koptására és növesztésére csak **Ella** pomádét használjanak. Ár-talatlanságáért szavatol. A korai megcsúszást megőr; a hajnak gyönyörű fényt és teltséget ad. Számtalan elismerőirat minden világrészről. Kiténtetve: **Páris 1909 díszoklevéllel, arany-éremmel és díszokszerttel.**

A feltaláló kisleánya. Kapható: **Mitzky Kamilla** urnőnél, Marburg a/D. Goethe-strasse 2/d. Budapest: Török J.-nél Király-utca és Karschmaroff A. drogériájában Rákóczi-út 50. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében; árak: 1 tégely 2 kor. és 3 kor. 50 l., 3 tégely 5 kor. és 8 kor. 50 fill.

SOHA ezlészerről ujdonságot nem láttam! kiált fel minden háziasszony kika

Hamurostát kipróbálta! — Tiszta, gyors, kényelmes, tűzbiztos és óriási időmegtakarítást jelent. A fújtatás, lóballás felesleges; amit eddig két napig vasalt, ezentul egy nap :: alatt elkészül. :: Hálás lesz, ha megkísérli. Kérjen képes leírást ingyen és bérmentve Müller H-tól, Budapest, Aranykéz-u. 8. Kérje minden háztartási üzletben. Ára K 2.80. Postai szállítás utánvétellel, v. a pénz előzetes beküldése ell.

Most jelent meg barmadik kiadásban **Radó Antal** **Idegen szavak szótára.**

Együttal a nálunk használatos idegenyelvű :: szólamódok és szállóigék magyarázata. :: Harmadik javított kiadás. Lampel R. kiadás. Ára 4 korona. ::

Radó szótára a politika, tudomány, művészet, ipar, kereskedelem és sport idegen szavainak gazdag gyűjteménye; nélkülözhetetlen segédkönyve minden újságolvasónak; megtanít az idegen szók jelentésére és kiejtés módjára is; felőleli a leggyakrabban előforduló idegen hely- és személynévek kiejtés módját is. ::

Kapható: **Lampel R.** könyvkereskedés, (Wodianer F. és Fiai) r.-l.-nél, Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

BÁLBA menés előtt ha a **Salinil-t** használja, nem izzad át hónaljnal ruhája. Egy csipke-selyembluza új marad — a nyárra is. A

SALINIL megszűnteti a kéz-, láb- és hónaljizzadást és az ezzel járó kellemetlen szagot. — Ára 1-10 kor., próba 80 fillér. Főraktár: **Török J.** Bpest, Király-utca 12. Postai szállítás utánvétellel

CSITÁRY gyógyszeráróbol, **Berhida** (Veszprém-megye).

DALLOFF TEA Dr. Dalloff párisi orvostól, kövérég ellen. Törv. védte. Felmillió csomag forgalom csak Párisban.

A Dalloff Tea a legbiztosabb és legártalmatlanabb szer a kövérég ellen.

A hölgyek természetét karcsúvá és elegánsá változtatja. — Az urakat megszabadítja a terhes kövérégtől.

A kövérég nemcsak kellemetlen, hanem idősít őregit is. Hogy mindig fiatalok és karcsú lehessünk, igyunk naponta 1-2 csésze **DALLOFF TEA**. Ez egy tiszta növénygyógyimód a vértisztítólóg hat. Ara csomagonként 6 kor. Óvakodjunk utánzetótlól. Kapható minden gyógytárban. Főlerakat Magyar-Török József Budapest, VI., Király u. 12. Használat után.

DÁVID KÁROLY ÉS FIA doboz-, papíraru- és szab. fémkapocs-gyára

Budapest, I., Mészáros-utca 58. sz. Telefonszám 41-48. Sürögycim: Cartonage. Gőzerőre berendezve.

A magyar kir. dohánygyövedék szállítója. :: Napi gyártás 150,000 doboz :::

Párisi világláhtítás 1900: Grand Prix.

Kwizda Restitution-Fluidja. Mosóvíz lakószámbra, egy liter ára K 2-80. — Udvari és verseny-lovakban több mint 40 éve használásban; nagy faredalmak után újra erősít. az inak merevségét megszünteti és a lovat trainingben kiváló képességűvé teszi.

Kwizda Restitution-Fluidja szőjegy, czimke és csomagolás védte. Csak az itt látható védjeggyel valódi. Kapható minden gyógytárban és drogériában. — Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Főraktár: **Török József** gyógyszerésztára Budapest, Király-utca 12. Andrássy-út 23.

MEGHIVÓ. A „Salgó-Tarjáni köszönbánya részvénytársulat” folyó évi február hó 24-dik napján délelőtt 11 órakor tartja Budapest, V., Arany János-utca 23. szám alatt levő központi irodahelyiségében **XLII. rendes évi közgyűlést,** melyre az igazgatóság a t. cz. részvényeseket ezenal tisztelettel meghívja.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1909-iki üzleti évről.
2. Az 1909-ik év zárszámadásának előterjesztése, határozat ezek felett s az 1909-ik évi osztalék megállapítása.
3. Felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.

Budapest, 1910 január hó 26-án. Az igazgatóság.

Felkérjük azokat a t. cz. részvényeseket, kik a közgyűlésen résztvenni akarnak, hogy részvényeiket a szalvényekkel együtt bezárólag **folyó évi február 15-éig** vagy a társulat fent jelzett helyen levő **központi pénztáránál**, vagy pedig **Wienben a k. k. priv. allg. österr. Boden-Credit-Anstaltnál** (I. Teinfaltstrasse 6.) togyék le. Huszonöt részvény egy szavazatra jogosít.

Ertesztjük egyttal a t. cz. részvényeseket, hogy alapszabályaink értelmében az évi mérleg, az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentéssel együtt l. évi február hó 16-ától kezdve a társulat központi irodájában rendelkezésükre áll.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Köhögés rekedtséget, hurutot, görcsös köhögést gyorsan és biztosan megszüntetnek az orvosilag kipróbált **KAISER-FELE MELL- KARAMELLAK** a három fényvel. 33000 hitelen bizonyított a biztos sikerről tanuszkodik. Csomag 20 és 40 fill. gyógytárakban és drogériákban. Fr. Kaiser Bregenz, Vorarlberg.

Olcso cseh agytoll! 5 kiló: új, osztott 12 K. fehér pelyhnyuha fosztott 18 kor., 24 K. hófehér pelyhnyuha fosztott 30 K., 36 K. Szállítás portmentesen, utánvétellel. A kiserésről és visszavétel portmentesítés ellenében megengedjük. 12484 Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 60. Pilsen mellett, Böhmen.

+ Soványság. + Szép, telt testidomokat, gyönyörű kékelt nyerhet a törvényileg védett. «BUSTERIA» eróporunk által, arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Húzas 6-8 hét alatt egész 30 fontig. Szigorúan szolid, nem ámtás. Számos köszönetnyilvánítás. Doboz használati utasítással 2/75 K. A pénz postautalványon beküldés, vagy utánvét mellett, beletérve portó is. Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57., Königgrätzerstr. 66. Lerakat Magyarországra: Török J., gyógytár Budapest, VI., Király-utca 12. szám.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

A 16-os Browning serétes automata ismétlő fegyver megjelent és belótt példányok gyári áron legjobban nálam szerezhetők be.

Vadász fegyverek legjobb gyártmányok u. m.: Nowotny I. Prága, Holland & Holland, Purdey Scot stb.

Sport és utazási cikkek rendkívül nagy választékban, a megszokott szolid árak mellett, :: legjobban beszerezhetők ::

HUZELLA M. czégnél Budapest, IV., Váci-utca 28. Legújabb árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fátyolt borit

arczára minden szeplős és pattanásos nő, mert restelli, hogy arcza tele van csunya szeplővel és pattanással, holott Európában több mint egy millió nő állítja, hogy a Diana-krém és a Diana-szappan

lemossa a szeplőt és pattanást az arczról.

Tisztelt Gyógyyszerész ur! Igen tisztelt Uram! Eddig még mindig alaposan becsapódtam a sokat hirdett holmikkal, de az Ön Diana-szappanával végzetlenül meg vagyok elégedve. Alig egy hete, hogy használok s minden csunya pattanásom eltűnt, sőt az orrom sem vörös szőta. Már számtalan szert kipróbáltam, de eredménytelenül. Máltán nevezhetik a Diana-szappant a szappano királynak, mert tényleg csoda hatása van. Nem malasztosom el, hogy ezeket önnel ne tudassam. Nenschattel Clarisse.

Kedves Gyógyyszerész ur! Mintán egyszerre elláttam magam Diana-krémmel, Diana-szappannal és Diana-puderral huzamosabb időre, ezáltal nem kérek újat semmit, de szívesen írok Önnek néhány sort azon végzetlen kellemes változatról, mit az Ön bűrpótló szereinek köszönhetek. Tudja kedves Erényi ur, engem igazán egész holdig tet, mert valósággal szégyeltem pár héttel ezelőt társaságba menni, olyan vörös volt az arcom és kezem tele volt s a bőröm pattanással, ma pedig minden elbizakodottság nélkül merem mondani, hogy kifogástalan szép a bőröm. Hazafias üdvözlötét küldi Mrs. Mary Smith.

Tisztelt Gyógyyszerész ur! Nagyon szívesen venném, ha néhány sorral meggyugtatna, hogy szállít-e Ön ide Abházába Diana-specialitásokat, mert félek nagyon az utánzóktól s azt hiszem, Önnek is előnye, ha a vevők megmaradnak azon jó véleménynél, mint az Önök beszerzett Diana-szerek elhasználása után hitván terjeszthetnek. Mindéddig remeknek bizonyult nálam és egész családomnál a Diana-krém és szappan, mióta ezeket a kellemes illatu szereket használjak, nincs szeplős arcz közöttem. Várom sorait s vagyok tisztelője Dr. S. J.-né.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-szinű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

- Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
- Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
- Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
- Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsá, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógytárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni, az rendelje meg a központból: **ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körút 5.**

(A legkisebb megrendelés is fordulópóstaival utánvéttel eszközöltetik.)

Ridikül a legnagyobb választékban kapható

Papek József bőrűndés és finom bőrű készítőnél Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

ALAPITVA 1865.

HECKENAST GUSZTÁV

ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-tér 2.

IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője

Telefon 169.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

Közüző berendezések. Kőtörők. Henger-művek. Válogató-berendezések. Betonkeverők. Homok-mosógépek. Csizológépek és csőformák. Hidraulikus prések.

Különlegességi gépgyár.

Dr. GASPARY & Co.

MARKRANSTADT, Leipzig mellett.

Levelezés minden nyelven.

228. sz. Árjegyzék díjmentesen.

PÖLDES MARGIT CRÈME

LEGJOBB ARCZSZEPIÍTŐ SZER

Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert

„Iró angyal“ gramofon gépek és lemezek.

SCHMID NOVÉREK-nél Budapest, IV., Kigyó-tér 1. SZ. (Királyi bérpalota.)

Választék-küldemények, kedvező lementésre fivétel. Ár- és lementjegyzék ingyen és bérmentve.

SZŐLŐOLTIVÁNY, szőlővesztésről és borról nagy ingyen és bérmentve küldöm meg képes árjegyzékemet, aki csímet tudatja. Ezen könyvet meg az is kérje, a ki rendelni nem akar, mert abból megtanulhatja a szőlőtelepítést s e mellett sok szőlőkép van benne. Szőlőoltiványokból és más egyéb európai és amerikai szima és gyökerecs vesszőkből, a világhírű Delawaréból állandóan több millió készlet előző, olcsó ár mellett. Több ezer elismerőlevél, köztük több berezgi és gróf meztől. Cím: SZÜCS SÁNDOR FIA szőlőtelepítő Biharórszég.

Téli fürdőkúra.

A Budai Szt. Lukácsfürdő

Nagy-szállodájában és Thermal-szállodájában lakás teljes ellátással naponként 10 koronától feljebb. Minden szobától fűtött folyosók vezetnek az uszadékfürdőkhöz. Természetes forró-meleg kénos források, iszapborogatások.

Prospektus küld a Szt.-Lukács fürdő Részvénytárs. Budapest, Budán.

Rozsnyay Mátyas **chininezukorkája** ízletlen chuninból.

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű!

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Mátyas nevelésére olvasható. 11296

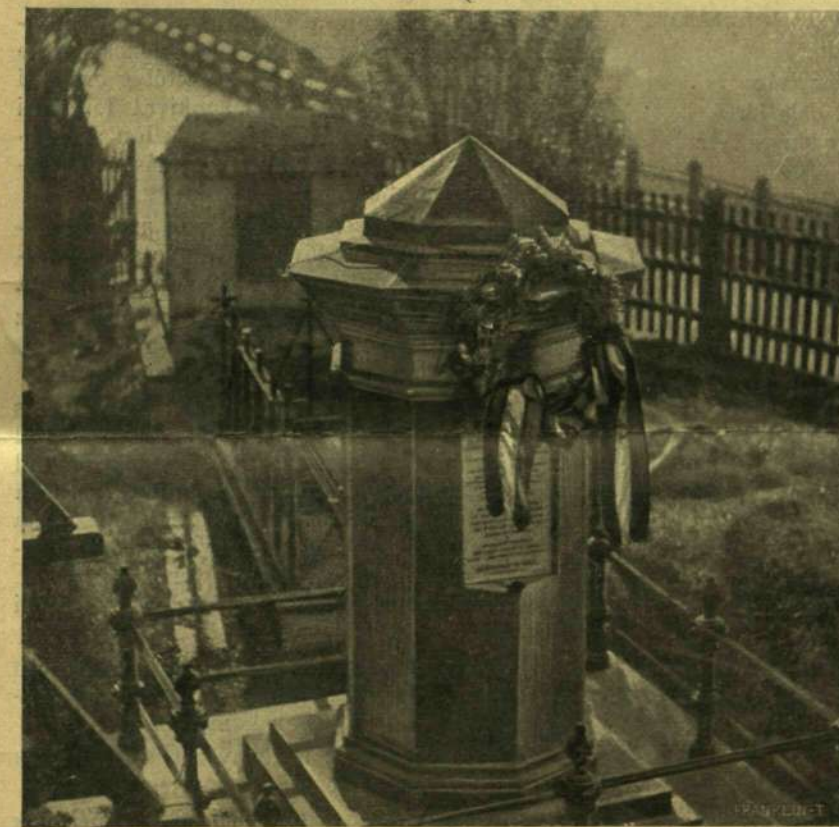
Rozsnyay Mátyas gyógyszerészára Arad, Szabadság-tér.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

7. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 13.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A Világkrónika-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postallag meg határozott viteldij is csatolandó.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR SÍREMLÉKE A DARDZSILINGI TEMETŐBEN.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR EMLÉKE INDIÁBAN.

M INÁLUNK, honfitársainál állandó kegyeletes érdeklődés tárgya Kőrösi Csoma Sándor emléke. Iróink és tudósaink majd egy század óta buzgón gyűjtötték az életére és munkásságára vonatkozó adatokat, méltatták a szaktudomány módszereivel munkássága eredményeit, elterjesztették széles körökben hírnevét, például állították nemes egyéniségét. Báró Eötvös József emlékbeszéde, Duka Tivadar életrajzi könyve a legjelentékenyebb tanujelei ennek a folyton élő kegyeletnek; amaz nagy pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű!

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Mátyas nevelésére olvasható. 11296

Rozsnyay Mátyas gyógyszerészára Arad, Szabadság-tér.

Kőrösi Csoma munkája azonban túlemelkedik a specifikus magyar jelentőségén és tisztas helyet foglal el magának a tudomány egye-

temes történetében is. Azoknak egyike ez az egyszerű székely ember, a kik lépesőül állították oda életüket az emberiség haladása számára, a melyen fölér a kultura magaslataira. Új mezőjét nyitotta meg az ismereteknek, olyan mezőt, a melyen az ő kora óta sem jutott el nálánál sokkal messzebbre a tudomány. Alakjának nemzeti jelentőségét nem érti meg a külföldi, a ki nem tudja, mily verejtékes erőfeszítésbe kerül a magyar szellemnek az emberiség eszmei kincséhez csak annyival is hozzájárulni, a mennyivel hozzájárult, de pozitív eredményei előtt meg kell hajolnia, mert azok önmagukért is szólnak. A tibeti nyelv bizonyára keveseket érdekel a szaktudósokon kívül, de azt mindenki beláthatja, hogy a földkerekség legnehezebben megközelíthető nyelvét a tudományos kutatás számára feltárni, — ezt tette Kőrösi Csoma — bizonyára a tudomány hőiséhez méltó feladat, legalább is egyenértékű azoknak a munkájával, a kik az egyiptomi hieroglifákat vagy az asszír ékírásokat megfejtették. A ki ez után Tibettel és nyelvével foglalkozni

A BENGAL-ÁZSIAI TÁRSASÁG CALCUTTAI HÁZA, HOL KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR DOLGOZOTT.